

Školní vzdělávací program

pro

Základní školu speciální

Blatná

Vypracovaný podle RVP pro obor vzdělání základní škola speciální

Motivační název: „ **B** **A** **R** **E** **V** **N**Ý **S** **V** **Ě** **T** “

DÍL II. – VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ

S TĚŽKÝM MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM

A SOUBĚŽNÝM POSTIŽENÍM VÍCE VADAMI

Obsah ŠVP

1. Identifikační údaje	3
1.1. Název školního vzdělávacího programu	3
1.2. Předkladatel školního vzdělávacího programu	3
1.3. Zřizovatel	3
1.4. Platnost dokumentu	4
2. Charakteristika školy.....	5
2.1. Velikost a úplnost školy, základní informace o škole	5
2.2. Vybavení školy	5
2.3. Charakteristika pedagogického sboru	6
2.4. Charakteristika žáků	6
3. Charakteristika oboru vzdělávání - ŠVP	6
3.1. Povinnost školní docházky.....	6
3.2. Organizace základního vzdělávání	6
3.3. Ukončování základního vzdělávání a získání dokladu o dosaženém stupni vzdělání.....	7
4. Díl II. – Vzdělávání žáků s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením s více vadami.....	8
4.1. Pojetí základního vzdělávání.....	8
4.2. Hlavní cíle ŠVP	9
4.3. Klíčové kompetence	9
4.4. Strategie naplňování klíčových kompetencí.....	11
4.5. Klíčové kompetence a strategie na úrovni školy.....	11
4.6. Začlenění průřezových témat	17
4.6.1. Propojení průřezových témat.....	17
4.6.1.1. Osobnostní a sociální výchova.....	17
4.6.1.2. Environmentální výchova	20
4.6.1.3. Mediální výchova.....	21
4.7. Školní družina.....	22
4.7.1. Školní vzdělávací program ŠD a ŠK.....	22
4.8. Roční řízení a plánování.....	25
4.9. Kodex učitele.....	25
4.10. Kodex žáka.....	26
4.11. Učební plán.....	26
4.12. Vzdělávací oblasti	28
4.12.1. Člověk a komunikace.....	29
4.12.1.1. Rozumová výchova.....	30
4.12.1.2. Řečová výchova.....	35
4.12.2. Člověk a jeho svět.....	37
4.12.2.1. Smyslová výchova	38
4.12.3. Umění a kultura.....	43
4.12.3.1. Hudební výchova	44
4.12.3.2. Výtvarná výchova	45
4.12.4. Člověk a zdraví.....	47
4.12.4.1. Pohybová výchova.....	48
4.12.4.2. Zdravotní a tělesná výchova.....	49
4.12.4.3. Rehabilitační tělesná výchova	49

4.12.5. Člověk a svět práce.....	51
4.12.5.1. Pracovní výchova.....	52
4.13. Hodnocení žáků.....	57
4.13.1. Hodnocení výsledků vzdělávání.....	57
4.13.2. Oblasti slovního hodnocení.....	57
4.13.3. Hodnocení chování.....	60

1. Identifikační údaje

1.1. Název školního vzdělávacího programu

„BAREVNÝ SVĚT“

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM ZŠ SPECIÁLNÍ BLATNÁ

zpracovaný podle

RÁMCOVÉHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU PRO OBOR VZDĚLÁNÍ

ZÁKLADNÍ ŠKOLA SPECIÁLNÍ

1.2. Předkladatel školního vzdělávacího programu

Název školy:

Základní škola Blatná, Holečkova 1060

Adresa školy:

Holečkova 1060, 388 01 Blatná

Odloučená pracoviště ZŠ speciální:

Domov PETRA Mačkov 79

IČO: 70834814, **IZO:** 600 022 587

Ředitel školy: Mgr. Radka Kocúrová

Koordinátor ŠVP pro základní školu speciální:

Mgr. Jana Růžicková

Kontakty:

Telefon ZŠ Holečkova 1060, Blatná:

383 422 881

E-mail:

zs.blatna@tiscali.cz

Web školy:

www.zsblatna.cz

1.3. Zřizovatel:

Jihočeský kraj České Budějovice

U Zimního stadionu 1952/2 , 370 76 České Budějovice

Právní forma:

příspěvková organizace

www stránky:

www.kraj-jihocesky.cz

1.4. Platnost dokumentu:

Pedagogická rada projednala dne: 30. 8. 2010

Školská rada se kladně vyjádřila dne: 31. 8. 2010

Platnost dokumentu od 1. 9. 2010

Úprava základních údajů: 31. 8. 2019

Mgr. Radka Kocúrová
ředitelka školy

Školní vzdělávací program ZŠ speciální Blatná č.j.1/2010
vychází z Rámcového vzdělávacího programu pro obor vzdělání základní škola speciální

ŠVP má dva díly :

- DÍL I. – VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ SE STŘEDNĚ TĚŽKÝM MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM*
- DÍL II. – VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ S TĚŽKÝM MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM A SOUBĚŽNÝM POSTIŽENÍM VÍCE VADAMI*

2. Charakteristika školy

2.1. Velikost a úplnost školy, základní informace o škole

Základní škola speciální Blatná, okres Strakonice, je úplná základní škola s deseti postupnými ročníky. Na prvním i druhém stupni jsou ročníky spojené podle potřeby do pěti tříd. (Tři třídy jsou v hlavní budově školy v Blatné v Nerudově ulici č.p. 505, jedna třída je zřízena v Domově PETRA Mačkov, č.p.79, jedna třída je otevřena v budově ZŠ v Holečkově ulici, č.p.1060) Kapacita školy je 36 žáků.

Základní škola v Blatné (Nerudova 505) s přilehlou školní zahradou se nachází v klidné ulici blízko centra města s dobrou dostupností hromadné dopravy z okolních obcí. Jedná se o novou stavbu (otevřena 10.11.1999) cíleně projektovanou pro žáky se speciálními potřebami – bezbariérový přístup do učeben a na zahradu, odpočinkové místnosti ve třídách pro žáky s kombinovanými vadami.

2.2. Vybavení školy

Prostorové a materiální podmínky

Škola leží v klidné části města. Zahrady obou škol, nedaleký městský park a dětská hřiště poskytují dobré možnosti pro tělesnou výchovu i činnost školní družiny. Budova školy je tvořena třemi hlavními učebnami, atriem sloužícím jako školní družina a společenskou místností. V poschodí je vybavený cvičný byt a chráněné bydlení pro dvě užitelky Domova PETRA Mačkov, které jsou ve škole zaměstnány jako provozní pracovnice.

K výuce jsou zařízeny tři učebny s odpovídajícím speciálním školním nábytkem a speciálními kompenzačními a polohovacími pomůckami. Všechny třídy jsou vybaveny počítačem s dotekovým monitorem a speciálními výukovými programy. K uložení pomůcek a pro přípravnou práci učitelů slouží kabinety. K rekreačním účelům v době mimo dobu vyučování jsou využívány chodby, atrium a školní zahradu. Hromadná setkání se konají v atriu školy. K odkládání oděvu a obuvi má každý žák k dispozici prostor šaten v suterénu školy. Sociální zařízení odpovídá počtu i složení žáků. Učebnice, didaktické pomůcky, informační a komunikační technika a další pomůcky jsou průběžně doplňovány a nahrazovány modernějšími. Škola nemá vlastní kuchyni ani jídelnu. Obědy jsou dováženy a vydávány v atriu školy. Prostory pro pracovníky školy jsou vybaveny účelným zařízením.

Podmínky pro hygienické a bezpečné vzdělávání

Žákům je zajištěno zdravé prostředí učeben a ostatních prostor školy podle platných norem. Režim vyučování je standardní, vyhovuje žákům, rodičům i personálu. Každá speciální pracovna má svůj řád, jehož dodržování omezuje vznik situací, které by mohly ohrozit zdraví žáků, pedagogů, ale i ničení majetku. Opatření školního řádu chrání zdraví a bezpečnost žáků při veškerém dění spjatém se školou. Odbornou první pomoc jsou schopni poskytnout zaměstnanci, kteří prošli kurzem Červeného kříže. Žáci mají zajištěn vhodný pitný i stravovací režim.

Psychosociální podmínky

V době přestávek mohou žáci využívat všech prostor školy, odpočinkové místnosti a kouty na chodbách, prostor v atriu, v případě vhodného počasí i prostor školní zahrady – a to vždy pod dozorem a za asistence pedagogického pedagoga nebo vychovatele.

Všichni pracovníci školy se snaží o vytváření příznivého klimatu ve škole na základě otevřenosti a partnerství v komunikaci, úcty, tolerance, uznání, empatie a spolupráce. Vzdělávání je propojené se skutečným životem. Škola v maximální možné míře usiluje o ochranu žáků před násilím, šikanou a dalšími sociálně patologickými jevy. Škola se snaží vytvářet pohodu prostředí, zdravého učení a otevřeného partnerství jak mezi žáky a učiteli, tak mezi učiteli a vedením školy. Snaží se naplnit potřeby žáků, zajistit jejich spoluúčast na vzdělávání i životě školy, respektovat potřeby jedince a jeho osobní problémy.

2.3. Charakteristika pedagogického sboru

Ve třídách vyučují tři třídní učitelky plně aprobované – magisterské studium + speciální pedagogika, dvě učitelky – bakalářské studium + speciální pedagogika, dvě kvalifikované vychovatelky se speciální pedagogikou a dvě asistentky pedagoga.

2.4. Charakteristika žáků

Škola vzdělává žáky se středně těžkým a těžkým mentálním postižením, žáky se souběžným postižením více vadami. Vysoké procento žáků je nechodící, inkontinentní, nemluví.

Většina žáků jsou klienty Domova PETRA Mačkov, ostatní dojíždí ze spádových okolních obcí i dalších míst ze vzdálenosti 25 km. Máme dobré zkušenosti s integrací dětí s rozdílným zdravotním postižením. Zájem rodičů a pracovníků Domova PETRA Mačkov o dění ve škole signalizuje dobré zázemí žáků v rodinách i v Domově PETRA a podporu školní práce.

3. Charakteristika oboru vzdělávání – ŠVP

3.1. Povinnost školní docházky

Základní vzdělávání žáků se středně těžkým a těžkým mentálním postižením se realizuje v základní škole nebo základní škole samostatně zřízené pro žáky s postižením a je spojeno s povinností školní docházky po dobu devíti školních let, nejvýše však do konce školního roku, v němž žák dosáhne sedmnáctého roku věku. Žákovi se zdravotním postižením může ředitel školy ve výjimečných případech povolit pokračování v základním vzdělávání do konce školního roku, v němž žák dosáhne dvacátého roku věku, v případě žáků s těžkým mentálním postižením, žáků s více vadami a autismem pak se souhlasem zřizovatele do dvacátého šestého roku věku.

Začátek povinné školní docházky lze odložit nejdéle do zahájení školního roku, v němž dítě dovrší osmý rok věku. O odkladu školní docházky rozhoduje ředitel školy na základě písemné žádosti zákonného zástupce žáka, která musí být doložena doporučujícím posouzením příslušného školského poradenského zařízení a odborného lékaře.

Ukončení základního vzdělávání žáků se zdravotním postižením se řídí § 55 zákona č. 561/2004 Sb.

Formy speciálního vzdělávání žáků se zdravotním postižením

Speciální vzdělávání žáků se zdravotním postižením je zajišťováno:

- formou individuální integrace ve třídách základní školy nebo školy určené pro žáky s jiným druhem postižení podle individuálního vzdělávacího plánu
- formou skupinové integrace ve třídě, oddělení nebo studijní skupině zřízené pro žáky se zdravotním postižením v běžné škole nebo speciální škole pro žáky s jiným druhem zdravotního postižení
- v rámci jiného způsobu plnění povinné školní docházky, který je stanoven zákonem (individuální vzdělávání, vzdělávání žáků s hlubokým mentálním postižením)
- v základní škole samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením

3.2. Organizace základního vzdělávání

Základní vzdělávání v naší základní škole má deset ročníků a člení se na 1. stupeň (1. – 6. ročník) a 2. stupeň (6. – 10. ročník). O převedení žáka do vzdělávacího programu základního vzdělávání pro žáky se zdravotním postižením nebo vzdělávacího programu základní školy speciální rozhoduje ředitel školy na základě písemného doporučení odborného lékaře a školského poradenského zařízení, pouze s

předchozím písemným souhlasem zákonného zástupce žáka. Ředitel školy je povinen informovat zákonného zástupce žáka o rozdílech ve vzdělávacích programech.

Zařazení žáka se zdravotním postižením do některé formy speciálního vzdělávání může předcházet diagnostický pobyt tohoto žáka ve škole, do níž má být zařazen, a to v délce 2 až 6 měsíců.

3.3. Ukončování základního vzdělávání a získání dokladu o dosaženém stupni vzdělání

Žák splní povinnou školní docházku uplynutím období školního vyučování ve školním roce, v němž dokončí poslední rok povinné školní docházky.

Stupeň základy vzdělání žák získá ukončením vzdělávacího programu pro vzdělávání žáků v základní škole speciální. Dokladem o dosažení základů vzdělání je vysvědčení o ukončení devátého, popřípadě desátého ročníku nebo vysvědčení o ukončení kurzu pro získání základů vzdělání. Tato vysvědčení jsou opatřena doložkou o získání stupně vzdělání.

4. DÍL II. – VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ S TĚŽKÝM MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM A SOUBĚŽNÝM POSTIŽENÍM VÍCE VADAMI

4.1. Pojetí základního vzdělávání

Mezi hlavní priority speciálního školství patří možnost uplatnění práva na vzdělávání a získání základů vzdělání, na přiměřené úrovni, i žákům s nejtěžšími formami mentálního postižení a žákům s postižením více vadami. Vzdělávání těchto žáků je velmi náročné a není realizovatelné v pojetí základního vzdělávání běžného vzdělávacího proudu. Tito žáci mají tak závažné mentální postižení zpravidla spojené i s dalšími závažnými poruchami motoriky, komunikačních schopností a s dalším zdravotním omezením, že je nutné, aby byli vzděláváni na základě speciálně upraveného vzdělávacího programu. Vlastní obsah vzdělávání žáků s nejtěžšími formami zdravotního postižení je sebeobsluha, hygiena a stravování. Za přízpusobených podmínek a za odborného speciálně pedagogického vedení usilujeme o to, aby si žáci osvojovali elementární vědomosti, dovednosti a návyky, které jim umožní získat určitou míru soběstačnosti. Každá získaná dovednost se projeví ve zlepšení kvality života těchto žáků i jejich nejbližšího okolí. Intenzivní rehabilitační péče nezbytná pro rozvoj psychiky tělesných funkcí, zejména motoriky.

Obsah vzdělávání má odlišné metody práce. Je nutné speciálně upravené prostředí odpovídající potřebám žáků a závažnosti jejich postižení. Vyučování je otevřený variabilní proces probíhající s využitím netradičních speciálních metod. Jedná se především o využívání alternativních a augmentativních systémů komunikace. Vzdělávání je doplněno různými formami rehabilitační tělesné výchovy a relaxačních činností.

Charakteristické pro vzdělávání žáků s těžkým mentálním postižením je individualizované vyučování. Vnitřní členění tříd nevychází z věkových charakteristik žáků, ale z úrovně jejich individuálních schopností a potřeb, které jsou určující pro obsah vzdělávání. Režim dne je rozdělen na pravidelné střídání výuky, odpočinku a hry, které odpovídá možnostem zatížení žáků. Pro každého žáka je vypracován individuální vzdělávací plán. Všechna podpůrná opatření směřují k rozvíjení celé osobnosti.

Vhodné prostorové a materiální vybavení – třída a místnost pro relaxaci a individuální práci se žákem, vhodný nábytek, kompenzační pomůcky potřebné pro rozvíjení hybností žáků patří k organizačnímu zabezpečení výuky.

Vzdělávací program pro žáky s těžkými formami mentálního postižení je plně prostupný se vzdělávacím programem pro žáky se středně těžkým mentálním postižením a v případě akcelerace vývoje rozumových schopností žáka je nejen možné, ale i vhodné jeho převedení do jiného vzdělávacího programu.

Podle individuálního vzdělávacího plánu sestaveného v souladu s tímto ŠVP jsou vzděláváni žáci s hlubokým mentálním postižením, kterým bylo stanoveno plnění školní docházky jiným způsobem.

4.2. Hlavní cíle ŠVP

Nelze předpokládat, že žáci s těžkým mentálním postižením, souběžným postižením více vadami a autismem dosáhnou cílů základního vzdělávání. Velkým problémem komplikujícím vzdělávání těchto žáků je nízká míra rozvinutí psychických funkcí, zejména pozornosti, paměti, ale i volných vlastností potřebných k systematickému osvojování učiva. Je nutné tyto funkce postupně probouzet. U jednotlivých žáků je úspěšnost této činnosti velmi odlišná.

Základem je rozvoj elementárních komunikačních dovedností, pohybové samostatnosti, prvků sebeobsluhy a maximálně možné soběstačnosti. Důležitá je snaha o kultivaci osobnosti žáků, rozvíjení jejich výtvarných a hudebních schopností, nejjednodušších pracovních dovedností a estetického citění a zájmů. Podstatné jsou cíle formativní a rehabilitační. Ustupujícími jsou cíle informativní. Při vzdělávání těchto žáků je nutné zajištění pocitu jistoty a bezpečí jako základu vytváření vztahů.

Ve vzdělávání žáků s těžkým mentálním postižením, souběžným postižením více vadami a autismem v základní škole speciální usilujeme o naplnění těchto cílů:

- **podněcovat žákovu pozornost, vnímavost a poznání**
- **rozvíjet u žáků pomocí systémů alternativní a augmentativní komunikace komunikační dovednosti**
- **podporovat u žáků schopnost vykonávat jednoduché úkony a spolupracovat s blízkými osobami**
- **snažit se o dosažení co nejvyšší možné míry jejich samostatnosti a orientace ve vztazích k okolí**
a rozvíjet pohyblivost žáků
- **připravovat žákům situace pro vytváření pozitivních vztahů ke spolužákům a k začlenění do kolektivu**
- **posilovat u žáků potřebu projevit pozitivní city**
- **vést žáky k osvojení základních hygienických návyků a činností týkajících se sebeobsluhy**
- **vést žáky k dovednosti projevit se jako samostatné osobnosti**

4.3. Klíčové kompetence

Při vzdělávání žáků s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami jde zejména o snahu vybavit žáky souborem elementárních klíčových kompetencí na úrovni, která je pro ně dosažitelná a která jim umožní najít vhodnou formu komunikace a soužití s jejich okolím. Základem dalšího rozvoje žáků a jejich integrace do společnosti je utváření klíčových kompetencí.

Veškerý vzdělávací obsah, metody a formy práce i všechny aktivity učitelů, žáků i ostatních pracovníků ve vyučování musí směřovat a přispívat k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí.

Největší důraz je kladen především na klíčové kompetence komunikativní, sociální a personální, pracovní.

Vzhledem k závažnému poškození kognitivních funkcí u žáků s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami mohou žáci dosahovat těchto elementárních klíčových kompetencí pouze za přispění a dopomoci druhé osoby.

Kompetence k učení

Na konci základního vzdělávání žák:

- rozumí jednoduchým pojmům, znakům a symbolům a je schopen je užívat
- pozná a rozlišuje základní piktogramy
- pozná tiskací písmena
- napodobuje různé předvedené pohyby a činnosti
- používá učební pomůcky

Kompetence k řešení problémů

Na konci základního vzdělávání žák:

- řeší známé situace na základě nápodoby či opakování
- chápe a plní jednoduché příkazy
- orientuje se v okolním prostředí
- orientuje se v časovém režimu dne
- překonává pocity strachu

Kompetence komunikativní

Na konci základního vzdělávání žák:

- poznává známé osoby a dorozumívá se s nimi verbálními nebo nonverbálními formami komunikace
- reaguje na své jméno
- reaguje na jednoduché pokyny, vyjadřuje souhlas či nesouhlas
- vyjadřuje své potřeby, pocity a nálady různým způsobem verbálními i neverbálními prostředky
- dokáže pozdravit a reagovat na pozdrav vhodným způsobem

Kompetence sociální a personální

Na konci základního vzdělávání žák:

- uvědomuje si svoji osobu prostřednictvím svého těla
- zná členy své rodiny a osoby ze svého nejbližšího okolí
- rozlišuje osoby různého pohlaví (chlapec — dívka, muž — žena)
- navazuje kontakt a adekvátně se dorozumívá s okolím
- spolupracuje se svými učiteli a spolužáky
- chová se zdrženlivě k neznámým osobám

Kompetence pracovní

Na konci základního vzdělávání žák:

- zvládá nejjednodušší úkony sebeobsluhy a základy osobní hygieny
- poznává a používá předměty denní potřeby
- rozlišuje předměty různé velikosti a tvarů, uchopuje je a účelně s nimi manipuluje
- využívá jednoduché pracovní techniky při práci s různými materiály
- podílí se na jednoduchých praktických činnostech

4.4. Strategie naplňování klíčových kompetencí

V celkovém pojetí vzdělávání na naší škole jsou převážně uplatňovány takové formy a metody práce s žáky, aby docházelo k rozvoji osobnosti jako celku, tudíž i kombinovaně k rozvoji všech klíčových kompetencí. Naplňování jednotlivých klíčových kompetencí ve vzdělávacím procesu žáků je možno izolovaně popsat následujícím způsobem.

Kompetence k řešení problémů rozvíjíme zejména učením orientovat se v daných situacích, prostředí, a přiměřeně reagovat na změnu.

Kompetence k učení rozvíjíme individuálně podle dané situace u každého žáka. Hlavními strategiemi je práce se zkušeností, napodobování, pozorování.

Kompetence komunikativní rozvíjíme vytvářením dostatečného prostoru pro vyjadřování pocitů žáků při problémových, mimořádných či standardních aktivitách.

Kompetence sociální a personální budujeme formami sociálního učení. Snažíme se žáky zapojit do organizace režimu dne. Vedeme je k vnímání a reakci na podněty z okolí.

Kompetence pracovní u žáků rozvíjíme formou individuální práce. Důležitou cestou k uvědomění si základních pracovních dovedností je vytrvalé procvičování a nacvičování jednoduchých pracovních návyků.

4.5. Klíčové kompetence a strategie na úrovni školy

KOMPETENCE K **UČENÍ**

Klíčové kompetence	Výchovné a vzdělávací strategie
vnímá základní (registruje jednoduché) pojmy, na které následně reaguje	podporujeme osvojování si základních pojmů
komunikuje (dorozumí) se prostřednictvím piktogramů, týkajících se školních, denních činností a dovedností	nabízíme(seznamujeme žáky) s funkcí náhradní komunikace
pracuje s hůlkovým písmem - třídí ze skupiny souhlásek podle vzoru	seznamujeme žáky s hůlkovým písmem
spolupracuje ve skupině při pohybově-rytmických chvílkách (kolo,kolo...)	opakovaně uplatňujeme skupinové činnosti, které žákům nabízíme
podle své libosti používá Orffovy a jiné rytmické nástroje	v rámci (při) hudebních chvílkách umožňujeme žákům spontánní hru na Orff.nástr.
napodobuje pohybovou aktivitu s některými předměty	vybízíme žáky k pohybové aktivitě
vyhledává podobnosti na obr. Podle daného předmětu	na základě vlastního prožitku pomáháme získávat zkušenosti s různými předměty
rozlišuje základní učební pomůcky	nabízíme žákovi možnost pracovat s učebními pomůckami, materiálem
ovládá jednoduché manuální činnosti, práci	vybízíme žáka k aktivitě při manuálních činnostech
zvládá skládání piktogramů v celky	podporujeme žákovu zvědavost, vnímavost, zájem o okolní svět napomáháme k získávání nových poznatků
vybírá konkrétní velké tiskací písmeno (číslice) z určité skupiny	seznamujeme žáka se systémem VOKS
poznává první písmeno slova, které často užívá	cíleně žáka seznamujeme se základními piktogramy
zvládá jednoduché tanečky	systematicky zařazujeme, seřazujeme učivo dle náročnosti
zapojuje se do kolektivních pohybově rytmických činností	předkládáme žákovi velká tiskací písmena
napodobuje pohybovou aktivitu s náčiním	cíleně opakujeme stejné znaky, symboly
otáčí listy	opravujeme žáka při chybném řešení
hledá, určuje známé učební pomůcky	navrhujeme žákovi jiné alternativy, které mohou napomoci k osvojení učiva
seznamuje se s nebezpečnými látkami, pomůckami, předměty	oceňujeme žáka za podaný výkon
navléká velké, dřevěné korále	motivujeme (zapojujeme) žáka do kolektivních činností
využívá zkušeností získaných během života	podporujeme (chválíme) žáka za vykonaný pohyb
kombinuje manuální dovednosti, zručnosti	podporujeme (chválíme) žáka za vykonaný pohyb pomáháme nacházet radost z pohybu kombinujeme pohybové činnosti
	seznamujeme žáka s různými látkami, předměty
	názorně žákovi předvádíme význam ochrany vlastního zdraví
	vytváříme modelové situace , seznamujeme žáka s nebezpečnými, rizikovými

KOMPETENCE K **ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ**

Klíčové kompetence

Výchovné a vzdělávací strategie

řeší problémové situace na základě svých schopností a zkušeností	pomáháme žákovi zvládat problémové situace v rámci jeho individuality
zvládá základy sebeobslužných činností	pomáháme žákovi osvojit si základy sebeobslužných činností vzhledem k jeho
	schopnostem a možnostem
adaptuje se na změnu prostředí	usilujeme o to, aby se žák cítil v novém prostředí co nejdříve a co nejlépe
zvládá orientaci v okolním prostředí	seznamujeme žáka s okolním prostředím
orientuje se v časovém režimu dne	nabízíme žákovi pravidelný denní režim
správně (pozitivně) reaguje na své jméno	žáka zřetelně oslovujeme v souladu s oslovením v daném prostředí
získává (získal) vlastní zkušenosti na základě pokusu a omylu	navozujeme různé životní situace, normy
zvládá základy slušného společenského chování	motivujeme žáka k vhodným životním hodnotám, návykům
dokáže připravit potřeby ke stolování	pomáháme žákovi zvládat sebeoblužné činnosti
odhadne vážnost dané situace	připravujeme společně s žákem potřeby ke stolování
řeší nové zadané úkoly (práce u stolečku) na zákl. svých schopností	motivujeme žáka k novým činnostem a k plnění úkolů
seznamuje se s okolím	seznamujeme žáka s blízkým okolím
orientuje se v urč. budovách a v blízkém známém okolí	pomáháme žákovi s orientací v budově
adaptuje se na změněné prostředí	nacvičujeme přesun žáků v budovách a v okolí
	vytváříme stereotypy v časovém rozvržení dne
vyrovnává se s obtížnými situacemi vzhledem ke svým individuálním možnostem (hluk, strach, neznámé prostředí)	reorganizujeme známé prostředí
	pravidelně seznamujeme žáka s náhlými změnami
vnímá pravidelně se opakující situace, činnosti, problémové situace a reaguje na ně na základě prožitků	navozujeme pocit jistoty a bezpečí - uklidňujeme žáka vhodnou formou
	integrujeme žáka do společnosti
vnímá i složitější problémové situace a snaží se na ně reagovat	

KOMPETENCE **KOMUNIKATIVNÍ**

Klíčové kompetence

Výchovné a vzdělávací strategie

dorozumí se nonverbální nebo verbální formou komunikace	soustavným seznamováním s činnostmi a předměty podporujeme dorozumívací
používá (dorozumí) se prostřednictvím systému VOKS, piktogramů	schopnosti žáka, používáme systému VOKS, piktogramů
reaguje na své jméno a základní pokyny	dáváme žákovi příležitost k seznámení a následnému zvládnutí významu
vyjádří svůj pozitivní (negativní) postoj k situaci (činnosti)	podněcujeme žáka k rozvoji vyjadřování a k účelné komunikaci, přiměřené jeho individualitě
správně (pozitivně) reaguje na své jméno (na oslovení, zavolání)	žáka zřetelně oslovujeme v souladu s oslovením v daném prostředí
vyjádří základní potřeby	podporujeme nonverbální komunikaci
používá systém VOKS	cíleně užíváme a procvičujeme piktogramy
zná určité piktogramy	podporujeme smyslové vnímání
reaguje na vyzvání	kombinujeme alternativní formy komunikace
odhadne odkud hlas, zvuk přichází,	respektujeme protest, nesouhlas žáka a vlastní názor
dokáže opakovat	poskytujeme žákovi prostor pro vlastní vyjádření
vyjadřuje se slovy	cíleně sledujeme žákovy pocity
vyjadřuje se jinou formou komunikace	podporujeme vzájemnou komunikaci žáků a přátelské vztahy
reaguje na životní situace	vytváříme modelové situace, které vznikají v běžném životě a pomáháme je ž. řešit
zná základy slušného společenského chování	seznamujeme žáka se společenskými normami
napodobuje mimiku a gestikulaci podle vzoru	
umí projevit smutné zážitky, nepříjemné, radostné pocity při kontaktu s dospělým	zapojení žáka dle indiv. možností a schopností do nejrůznějších aktivit (činností)
užívá jednoduchou formu slovní komunikace(opakovaně několik slov, slabik)	např. vjemové hry s materiálem, hry s končetinami, vnímání krátkých divadelních představení, scének, hry s loutkami, humorná vyprávění
rozumí jednoduchým slovním pokynům a sdělením a reaguje na ně	učíme žáky komunikovat ve skupině
vyjadřuje své osobní pocity, prožitky, nálady ind. formou komunikace	
chápe jednoduché obrazové materiály(osob, zvířat, věcí)	
zvládá jednoduchou formu ústní komunikace	
aktivně využívá získané kom.dovednosti (navazování kontaktu s okolím)	
umí vyjádřit souhlas, nesouhlas	
umí reagovat na jednoduché pokyny, sám zdraví specifickým způsobem	

KOMPETENCE **PRACOVNÍ**

Klíčové kompetence

Výchovné a vzdělávací strategie

samostatně ovládá základy osobní hygieny a sebeobsluhy	praktickou i teoretickou formou seznamujeme žáka se základy osobní hygieny
zvládá některé pracovní dovednosti a činnosti	a sebeobslužnými činnostmi
pracuje s prvky stavebnic různých velikostí	pravidelně zařazujeme nácvik základních pracovních dovedností a činností
nápodobou zvládá samostatnou manipulaci s některými předměty - míč,	denně nabízíme možnost k manipulaci s předměty
hračky na setrvačnick,...	každodenně předkládáme...
osvojit si základní práci s keramickou hlinou - zpracování placky, válečky	
aktivně se podílí při úklidu školních pomůcek	vhodnou motivací vybízíme žáka ke spolupráci a následně k samostatné činnosti
	při úklidu
dodržuje zásady bezpečnosti	motivujeme žáka k vhodným návykům
diferencuje předměty různých tvarů a velikostí	poučujeme o zásadách bezpečnosti práce
zvládá některé pracovní techniky	nabízíme žákovi předměty denní potřeby, ale i předměty neobvyklé
dodržuje zásady péče o životní prostředí	rozvíjíme jemnou motoriku, různé druhy úchopů
účastní se jednoduchých pracovních činností	modelujeme situace jak chránit a pečovat o životní prostředí
uvědomuje si špatně provedenou práci - provádí kritiku	motivujeme žáka k dobře provedené práci
zapojuje se do sebeobsluhy podle svých ind. schopností	
spolupracuje při osobní hygieně	
Poznává předměty denní potřeby a uchopuje je	
uchopuje předměty různé velikosti, tvarů a manipuluje s nimi (účelně, pokusně)	
dotýká se předmětů	
zvládá nejjednodušší manipulační činnosti (úchop, držení a pouštění	
předmětů, dotek, odsunutí, přiblížení)	
pozoruje běžné činnosti (úklidové, sebeobslužné)	

KOMPETENCE **SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ**

Klíčové kompetence

Výchovné a vzdělávací strategie

reaguje na taktilní kontakt druhé osoby	kombinujeme různé dotykové terapie, které doprovázíme řečí
respektuje základní pravidla společenského chování	podporujeme orientaci žáka ve společnosti
orientuje se v příbuzenských vztazích, zná členy své rodiny	
rozlišuje osoby podle pohlaví (fyziologie člověka)	seznamujeme žáka s normami pohlavních znaků, zdůrazňujeme a vysvětlujeme žák.
dorozumí se verbálně, neverbálně, s pomocí mimiky, fyzickým kontaktem	hlavní rozdíly člověka
účastní se kolektivních her a činností	motivujeme žáka k zapojování se do skupinových nebo kolektivních her a činností
spolupracuje při skupinové (kolektivní) práci	
respektuje roli učitel - žák	
chápe příčinu a následek	objasňujeme žákovi vlastní odpovědnost za své chování
vyvodí obecné závěry z různých nebezpečných situací	specifikujeme a rozebíráme daný problém, situaci, vzniklou za
překoná různé překážky	vysvětlujeme důvody vhodného chování
respektuje pokyny kompetentních osob	navazujeme pozitivní vztahy k okolnímu prostředí
zná společenské normy	připravujeme žáka na řešení různých životních situací - (nebezpečí)
účastní se konstruktivních her v kolektivu	
zhodnotí nově navázané vztahy	
posuzuje rizika ve společnosti	
rozvíjíme osobní a dramatickou výchovu	
motivujeme žáka ke spolupráci	
orientuje se ve známém prostředí (vlastní pokoj, třída, domov)	
orientuje se v průběhu dne (dle sledu činností)	
navazuje vztahy s vrstevníky spolužáci, spolubydlíci)	
zná cestu do školy, do třídy a zpět, způsob dopravy	
uvědomuje si svoji vlastní osobu	
zná (pozná) členy své rodiny (i širší), osoby v nejbližším okolí	
spolupracuje se svými učiteli, rodiči	
orientuje se ve vztazích k nejbližšímu okolí	
rozlišuje osoby podle různých hledisek(pohlaví, známý-neznámý,věk)	

4.6. Začlenění průřezových témat

Průřezová témata reprezentují ve vzdělávacím programu okruhy aktuálních problémů současného světa a jsou nedílnou součástí základního vzdělávání.

Tématické okruhy průřezových témat procházejí napříč vzdělávacími oblastmi a umožňují propojení vzdělávacích oborů. Abychom této možnosti využili co možná nejlépe, nevytváříme pro průřezová témata samostatné vyučovací předměty, ale integrujeme je do jiných vyučovacích předmětů a realizujeme jejich obsah formou projektů, ve kterých musí žáci používat znalosti a dovednosti z různých vzdělávacích oborů.

4.6.1. Propojení průřezových témat se vzdělávacím obsahem jednotlivých vyučovacích předmětů:

Ve výuce uplatňujeme tyto tématické okruhy průřezových témat:

- **Osobnostní a sociální výchova**
- **Environmentální výchova**
- **Mediální výchova**

Vysvětlivky ke zkratkám:

S = součást vyučovací hodiny

J = jiná forma – exkurze, vycházka, výstava,...

B = blok

P = projekt

4.6.1.1. Osobnostní a sociální výchova:

Osobnostní rozvoj

I. stupeň

a) Rozvoj schopností poznávání

- cvičení smyslového vnímání
- cvičení pozornosti a soustředění
- cvičení dovednosti zapamatovat si a reagovat v různých situacích

Formy:

S = všechny předměty

J = hry, cvičení, vycházky

b) Sebepoznání a sebepojetí

- já jako zdroj informací o sobě
- druzí jako zdroj informací o mně
- moje tělo, vnímání sebe
- moje vztahy k ostatním

Formy:

S = Člověk a jeho svět

J = hry, modelové situace, dramatizace a námětová cvičení v rámci Jazykové komunikace, Hudební výchovy, Výtvarné výchovy, Tělesné výchovy i Pracovního vyučování

c) Seberegulace a sebeorganizace

- cvičení sebekontroly

- cvičení vůle a regulace chování
- cvičení sebeovládání

Formy:

S = Člověk a jeho svět

J = Tělesná výchova – relaxační cvičení, nácvik autogenních metod

d) Psychohygienu

- dovednosti pro pozitivní naladění mysli a dobrý vztah k sobě samému
- dovednosti zvládání stresových situací – uvolnění, relaxace
- hledání pomoci při potížích

Formy:

S = Člověk a jeho svět, Jazyková komunikace

J = Tělesná výchova – relaxace, nácvik autogenních metod

Hudební výchova – muzikoterapie

Výtvarná výchova – arteterapie

e) Kreativita

- cvičení pro citlivost

Formy:

S = Člověk a jeho svět, Jazyková komunikace, Tělesná výchova, Hudební výchova, Výtvarná a Pracovní vyučování

II. stupeň

a) Rozvoj schopností poznávání

- cvičení reakce na aktivity
- cvičení vnímání, pozorování

Formy:

S = všechny předměty

J = Jazyková komunikace – dramatizace, Výchova ke zdraví – modelové situace

b) Sebepoznání a sebepojetí

- já – jaké o sobě poskytují informace
- můj vztah k sobě samému
- cvičení zdravého sebepojetí

Formy:

S = všechny předměty

J = Jazyková komunikace – diskuse, modelové komunikační situace

B = Výchova ke zdraví

c) Seberegulace a sebeorganizace

- návaznost na I.stupeň = pokračování v nácviku vědomostí, dovedností a návyků – zvyšování nároků

Formy:

S = Výchova ke zdraví

Tělesná výchova – relaxace, nácvik autogenních metod

Hudební výchova – muzikoterapie

Výtvarná výchova – arteterapie

Smyslová výchova – bazální stimulace

e) Psychohygienu

- procvičování vědomostí, dovedností a návyků získaných na I.stupni
- přijímání pomoci při potížích

Formy:

S = Výchova ke zdraví – modelové námětové situace

Sociální rozvoj

I. stupeň

a) Rozvoj poznávacích schopností

- vzájemné pozorování se ve skupině, ve třídě
- odlišnosti jedince – tolerance

Formy:

S = Jazyková komunikace, Člověk a jeho svět

J = práce třídního učitele se třídou jako se skupinou

b) Mezilidské vztahy

- péče o dobré vztahy
- chování podporující dobré vztahy – empatie, pomoc

Formy:

S = všechny předměty

c) Komunikace

- řeč těla, řeč zvuků a slov, předmětů a prostředí vytvářeného člověkem
- cvičení pozorování
- cvičení dovedností pro sdělování verbální i neverbální
- cvičení techniky řeči, výrazu řeči,
- cvičení v neverbálním sdělování
- komunikace v různých situacích – odmítání, prosba, žádost...

Formy:

S = všechny předměty

J = Jazyková komunikace – námětové komunikační hry

II. stupeň

a) Rozvoj poznávacích schopností

- prohlubování a rozšiřování vědomostí, dovedností a návyků získaných na I. stupni
- opatrnost při seznamování se s novými lidmi

Formy:

S = Jazyková komunikace

Výchova ke zdraví

J = Člověk a společnost – účast na společenských akcích, exkurze

b) Mezilidské vztahy

- prohlubování a rozšiřování vědomostí, dovedností a návyků získaných na I. stupni
- chování podporující dobré vztahy – vzájemný respekt, podpora, pomoc
- dodržování lidských práv

Formy:

S = Výchova ke zdraví

Člověk a společnost

Člověk a jeho svět

J = ve všech předmětech – využití různých forem

c) Komunikace

- řeč skutků – reakce okolí
- specifické komunikační dovednosti – dialog
- otevřená pozitivní komunikace – pravda, lež, předstírání
- komunikace v různých situacích – oslovení, vysvětlování, vyjednávání, řešení konfliktů
- skupinová komunikace
- dovednosti obrany v komunikaci – proti agresii, manipulaci

- asertivita v komunikaci

Formy:

S = Jazyková komunikace

B = Výchova ke zdraví – beseda s odborníkem

Morální rozvoj

I.stupeň

a) Řešení problémů a rozhodovací dovednosti

- dovednosti pro řešení různých typů problémů
- dovednosti pro řešení problémů v učení
- dovednosti řešení problémů v mezilidských vztazích

b) Hodnoty, postoje, praktická etika

- sociální chování k ostatním

Formy:

S = ve všech předmětech, ale i v průběhu všech školních činností

II.stupeň

a) Řešení problémů a rozhodovací dovednosti

- prohlubování a rozšiřování dovedností získaných na I. stupni

b) Hodnoty, postoje, praktická etika

- dovednosti v rozhodování v eticky problematických situacích všedního dne

Formy:

S = ve všech předmětech, ale i v průběhu všech školních činností

4.6.1.2. Environmentální výchova

I. stupeň

a) Ekosystémy

- vodní zdroje – důležitost pro člověka
- lidské sídlo – domov

b) Základní podmínky života

- voda – význam pro lidské aktivity, pitná voda
- ovzduší – čistota ovzduší
- půda – zdroj výživy,

d) Vztah člověka k prostředí

- náš domov– způsoby užívání
- náš životní styl -potřeba věcí

Formy:

S = Člověk a jeho svět

Člověk a příroda

Člověk a společnost

Člověk a zdraví

J = exkurze, vycházky, výstavy, hry, cvičení

II. stupeň

= prohlubování a rozšiřování vědomostí a dovedností získaných na I. stupni

a) Ekosystémy

- les
- lidské aktivity spojené s vodou
- vztahy k okolí

b) Základní podmínky života

- voda, ovzduší, půda

4.6.1.3. Mediální výchova

I. stupeň

a) Vnímání mediálních sdělení

- cvičení smyslového vnímání
- cvičení pozornosti a soustředění

b) Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality

- využití médií jako zábavy i naplnění volného času

c) Fungování a vliv médií ve společnosti

- vliv médií na komunikační schopnosti
- vliv médií na každodenní život

Formy:

S = Člověk a společnost

Informační a komunikační technologie

J = Jazyková komunikace, Umění a kultura – film, divadelní představení, TV, CD, DVD

II. stupeň

Rozvíjíme, prohlubujeme a rozšiřujeme schopnosti vytvářené na I.stupni.

a) Vnímání mediálních sdělení

- vnímání informativního a zábavního sdělení

c) Fungování a vliv médií ve společnosti

- vliv médií na každodenní život
- vliv médií na uspořádání dne

Formy:

S = Člověk a společnost

Informační a komunikační technologie

J = Jazyková komunikace, Umění a kultura – film, divadelní představení, TV, CD, DVD

4.7. Školní družina

Činnost školní družiny jako prvku zájmového vzdělávání je propojena ve velké míře s prací žáků při vyučování. Vychovatelé se seznámili s cíli školního vzdělávacího programu a začlenili prvky ŠVP do výchovně vzdělávacího plánu družiny. K propojování dochází zejména při realizaci projektového vyučování.

4.7.1. Školní vzdělávací program školní družiny a školního klubu

Pojetí a cíle vzdělávání žáků s mentálním postižením ve školní družině a školním klubu

Pojetí

Školní družina a školní klub jsou významným partnerem rodiny a školy. Jsou důležitou součástí školy při osvojování základních vědomostí a dovedností a při vytváření návyků potřebných k orientaci v okolním světě. Jsou místem pro zájmové vyžití, regeneraci sil, rozvoj tvořivosti. Důležitý je individualizovaný přístup, respektujeme osobnost každého žáka, vycházíme z úrovně jejich individuálních schopností a potřeb.

Cíle

Cíle se u jednotlivých žáků liší, souvisí s jejich individuálními možnostmi a potřebami. Jednotná je snaha o rozvíjení klíčových kompetencí a o co nejvyšší možnou míru začlenění do společnosti, maximální rozvoj osobnosti žáků a kvality jejich života s přihlédnutím k možnostem daných povahou a stupněm postižení.

Mezi cíle základního vzdělávání žáků se středně těžkým mentálním postižením patří :

- vést žáky k všestranné a účinné komunikaci
- rozvíjet schopnost spolupracovat
- vytvářet u žáků potřebu projevit pozitivní city, vhodné projevy chování, jednání, prožívání životních situací, rozvíjet vnímavost a citlivé vztahy k lidem, k okolnímu prostředí i k přírodě
- učit žáky chránit vlastní zdraví i zdraví jiných

Mezi cíle základního vzdělávání žáků s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami patří:

- vést žáky k osvojení základních hygienických návyků a činností týkajících se sebeobsluhy
- rozvíjet pohyblivost žáků
- vést žáky k rozvíjení komunikačních dovedností využíváním systémů alternativní a augmentativní komunikace
- vytvářet u žáků potřebu projevit pozitivní city
- rozvíjet žákovu pozornost, vnímavost a poznání

Klíčové kompetence

Osvojování klíčových kompetencí je dlouhodobý proces. K jejich utváření a rozvíjení musí směřovat veškerý vzdělávací obsah. Proto činnost žáků ve školní družině a školním klubu navazuje na všechny činnosti, které ve škole probíhají.

U žáků se středně těžkým mentálním postižením rozvíjíme:

- kompetence k učení
- kompetence k řešení problémů
- kompetence komunikativní
- kompetence sociální a personální
- kompetence občanské
- kompetence pracovní

U žáků s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami :

- kompetence k učení
- kompetence k řešení problémů
- kompetence komunikativní
- kompetence sociální a personální
- kompetence pracovní

Organizace činností ve školní družině a školním klubu

Pravidelné činnosti – každodenní činnosti v odděleních na základě týdenní skladby zaměstnání

Příležitostné činnosti- akce, které nejsou zahrnuty do týdenní skladby, např. návštěvy kulturních představení, procházky do okolí spojené s prohlídkou výstav, významných budov apod.

Zájmové a rekreační činnosti - hry podle individuálního výběru žáků

Vzdělávací oblasti a obsah vzdělávání

Práce vychovatelek v jednotlivých odděleních vychází z požadavků pedagogiky volného času. Důležitá je zajímavost a pestrost nabízených činností. Veškeré činnosti jsou provozovány formou her na základě dobrovolnosti.

Vzdělávací oblasti pro žáky se středním stupněm mentálního postižení:

Jazyk a jazyková komunikace –

Řečová výchova (říkadla, poslech pohádek, obrázky- popis, vyprávět zhlédnutý film, domluvit se v běžných situacích

Dramatická výchova (pohádky, dramatizace krátkých příběhů z oblastí, která je žákům známá)

Člověk a jeho svět -

Sociální učení : (škola, prostředí školy, orientace v okolí, významná místa v obci, znát spolužáky, umět

pozdravit, poprosit, pojmenovat různé lidské činnosti, orientace v čase, roční období, kalendář, rozvržení denních činností, ovoce, zelenina, stromy, lidské tělo, osobní hygiena)

Umění a kultura -

Hudební výchova (rytmy, koordinace zraková, sluchová, lidové písně, Orff. nástroje, zvuk hudebních nástrojů, hudebně relaxační techniky)

Výtvarná výchova (grafomotorika, malba, kresba – tradiční i netradiční techniky)

Člověk a zdraví –

Tělesná výchova (pohybové činnosti a hry spontánní, pobyt v přírodě, hry na sněhu)

Člověk a svět práce -

Pracovní výchova :(sebeobsluha, rozvoj motoriky, zručnosti, práce s drobným materiálem, přírodninami, modelínou, textilem, drátem .. stavebnice, prostorové, plošné)

Nacházení nových vazeb mezi již získanými poznatky z vyučování- společenské hry, na PC – plnění různých úkolů, dětské koutky)

Vzdělávací oblasti pro žáky s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami:

Člověk a komunikace –

Řečová výchova (rozvoj slovní zásoby pomocí reálných předmětů, obrázků, napodobování hlasů a zvuků, systémy augmentativní a alternativní komunikace)

Člověk a jeho svět –

Smyslová výchova (cvičení soustředěného zrakového vnímání, rozlišování a třídění předmětů podle barev, velikosti, tvaru, rozlišování zvuků v přírodě, sebeobslužné činnosti, orientace ve třídě, ve škole, příroda v ročních obdobích, rozlišování chutí, vůně, rozlišování potravin , nápojů, ovoce, zeleniny,)

Umění a kultura –

Hudební výchova (dechová cvičení, rytmus – hra na tělo, Orff. nástroje, poslech říkadel, písní, popěvky)

Výtvarná výchova (manipulace s objekty, kresba různými nástroji)

Člověk a zdraví –

Rehabilitační tělesná výchova (rozvíjení hybnosti, polohování, uvolňovací cvičení, rozvíjení aktivního pohybu, nácvik chůze s oporou, samostatný pohyb, uvolňování spastických částí těla)

Člověk a svět práce –

Pracovní výchova (základní hygienické a sebeobslužné návyky, rozvoj motoriky, základní manuální zručnosti, vnímání radostných prožitků z pracovních činností, osvojování dovedností při používání pomůcek, dodržování hygienických bezpečnostních pravidel při práci)

4.8. Roční řízení a plánování

V organizaci vyučování je za základní jednotku považován rok. Vzdělávací témata jsou plánována vždy společně pro celý rok.

Učitelé společně plánují vyučovací proces a koordinují výuku jednotlivých vzdělávacích oblastí tak, aby výuka tvořila smysluplný celek. Učitelé společně připravují celoroční plán výuky, který je konkretizován do týdenních plánů. Připravují a realizují tématické projekty.

V rámci celé školy učitelé spolupracují na přípravě celoročního celoškolního projektu a promýšlejí propojení celé školy. Týmová setkání všech učitelů probíhají formou aktivních dílen jednou za měsíc.

V práci učitelů jsou podporovány aktivity tzv. vzájemných hospitací, které mají vnést do pedagogického procesu tvořivý přístup a prvky sebereflexe.

4.9. Kodex učitele

Láska k dětem:

Problémy dětí a obtížné situace řešme s láskou a pochopením k našim žákům. Vždy žákům naslouchejme, povzbuzujme je, pozorujme jejich mimiku, neverbální projevy.

Výchova k odpovědnosti:

Vychováváme žáky k odpovědnosti za své činy, nikoliv k poslušnosti v přítomnosti pedagoga. Nepoužívejme fyzického ani psychického násilí, nemanipulujeme se žáky z pozice nadřazenosti.

Pravdivost a spravedlnost:

Nikdy žákům nezkoušejme lhát. Neslibujme, co nemůžeme splnit. Chovejme se čestně a tak, abychom žáky nezraňovali. Každý žák by měl vědět, za co je trestán. K provinění je třeba připojit oprávněný trest. Používejme více metodu přímého důsledku než trest.

Vzájemný respekt:

Nepovyšujme se nad kolegy ani nad žáky. Nevysmívejme se, neponižujme, respektujme odlišný názor. Hledejme na ostatních spíše to pozitivní, snažme se je pochopit.

Důvěra:

Naslouchejme také srdcem, důvěrné informace nesdělujme, respektujme etická pravidla. Učitel má žákům důvěřovat a oni mají důvěřovat jemu.

Osobní nasazení:

Snažme se ze všech sil podávat co nejlepší výkon. Pomáhejme žákům co nejlépe zvládat svěřené úkoly a vzniklé problémy řešit v radostné a přátelské atmosféře, klidně a s důvěrou.

Humor jako výchovný prostředek:

Využívejme humoru při naší práci s dětmi, nezaměňujme ho s výsměchem, shazováním a ponižováním žáka. Laskavým humorem lze obvykle dosáhnout více než strohou přísností.

Spolupráce a pomoc:

Spolupracujme s dětmi a rodiči při stanovení cílů výchovy a výuky tak, aby všichni měli radost a uspokojení z pokroku, kterých budou žáci dosahovat. Pomáhejme žákům, když nás o to požádají a spolu nacházejme správná řešení.

Respekt k dohodnutým pravidlům:

Dbejme na dodržování školního řádu, vnitřního řádu školy, pravidel soužití a společenských pravidel. To, co vyžadujeme po dětech, musíme vyžadovat i od sebe samých. Vychovávejme příkladem.

Loajalita ke škole, kolegiálnost

Případně vzniklé problémy řešíme na půdě školy. Projevme ochotu řešit vzniklé problémy a nedorozumění věcně a bez emocí.

Neohrožujeme prestiž školy vynášením interních dohod, nesnažíme se získávat lepší postavení zpochybňováním kvality práce svých kolegů.

4.10. Kodex žáka

- Vstoupil jsem – pozdravím.
- Odcházím-li – rozloučím se.
- Chci-li – řeknu prosím.
- Dostanu-li – řeknu děkuji.
- Nikoho nebiji – jen slaboši a zbabělci si musí dokazovat svoji sílu.
- Neničím – každá věc, která posloužila mne, může posloužit i druhému.
- Netrápím se – všechny dveře jsou zde otevřené, proto se mohu podělit o každou radost i bolest.
- Mluvím pravdu – lež a pomluva mezi slušnými lidmi nepatří.
- Mám důvěru ve své učitele a spolužáky. Respektuji je i jejich názory.
- Jsem tolerantní, nikdy se nikomu nevysmívám a nikoho neponižuji.
- Jsem ochoten pomoci svým spolužákům i učitelům.
- Učím se být samostatný, zodpovědný za své činy. Nebojím se prosazovat svůj názor otevřeně, v klidu slušnou formou.
- Chci dosahovat co nejlepší výsledky. Pracuji nejen pro sebe, ale i pro kolektiv třídy.
- Věřím si, i já jsem v něčem dobrý. Snažím se neustále rozvíjet své schopnosti a dovednosti.
- Dbám na dodržování školního řádu a společenských pravidel. Víím, že svým chováním a jednáním reprezentuji nejen sebe, ale i svou školu.

4.11. Učební plán

Výuka podle ŠVP probíhá v 1. – 10. postupném ročníku ZŠ. ŠVP (RVP pro obor vzdělání ZŠS) rozlišuje tři vzdělávací období: 1. období zahrnuje 1. – 3. ročník, 2. období 4. – 5. ročník, 3. období 6. – 10. ročník. ŠVP vymezuje jako závazný výstup očekávané kompetence 1., 2. a 3. období.

Základní vyučovací jednotkou je vyučovací hodina (45 min). Rozvrh hodin v týdnu není v ŠVP chápán jako dogma. Učitelé si mohou po dohodě s vedením školy rozvrhnout denní (týdenní) program výuky při zachování časových proporcí jednotlivých předmětů v týdnu. Kromě vyučovací hodiny lze realizovat výuku i jiným typem vyučovací jednotky s odlišným časovým úsekem při dodržení zásad hygieny školní práce (přestávky, relaxace apod.). Při realizaci dílčích školních programů a projektů je nutné respektovat závaznost minimálních hodinových dotací pro jednotlivé vyučovací předměty (obory vzdělávacích oblastí) pro daný ročník (ev. pro dané vzdělávací období).

Metody a formy výuky ŠVP nestanovuje závazně – nechává na vyučujícím, aby pro dosažení očekávané kompetence zvolil sám takové metody a formy výuky, které budou vést k očekávanému efektu. Použité formy a metody by měly v dětech vyvolávat touhu po poznávání, provokovat jejich zvědavost, stimulovat kladné rysy lidské povahy a měly by vždy směřovat k získání konkrétní aktivní dovednosti.

Respektování osobnosti dítěte a uplatňování principu pozitivní motivace by měly být neodmyslitelnými prvky práce vyučujícího.

DÍL II. - Učební plán

Vzdělávací oblast	Vzdělávací obor	Vyučovací předmět	Zkr. Př.											PČD	DČD
				1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.		
Jazyk a komunikace	Rozumová výchova	Rozumová výchova	Rv	3	3	3	3+1	3+1	3+1	3+1	3+1	3+1	3+1	30	7
	Řečová výchova	Řečová výchova	Řv	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	20	
Člověk a jeho svět	Člověk a jeho svět	Smyslová výchova	Sv	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	40	
Umění a kultura	Hudební výchova	Hudební výchova	Hv	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1	1+1	10	10
	Výtvarná výchova	Výtvarná výchova	Vv	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10	
Člověk a zdraví	Pohybová výchova	Pohybová výchova	Phv	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	20	
	Rehabilitační tělesná výchova	Rehabilitační tělesná výchova	RTv	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	40	
Člověk a svět práce	Pracovní výchova	Pracovní výchova	Pv	2	2	2	2	2	2	2	2+1	2+1	2+1	20	3
Průřezová témata				OSV EVV MDV	OSV EVV MDV	OSV EVV MDV	OSV EVV MDV	OSV EVV MDV	OSV EVV MDV	OSV EVV MDV	OSV EVV MDV	OSV EVV MDV	OSV EVV MDV		
Povinná časová dotace				19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	190	
Disponibilní časová dotace				1	1	1	2	2	2	2	3	3	3	20	20
Celková povinná časová dotace				20	20	20	21	21	21	21	22	22	22	210	

P = povinnost zařadit a realizovat minimálně tři průřezová témata se všemi žáky v průběhu vzdělávání

PČD = povinná časová dotace

DČD = disponibilní časová dotace

OSV = osobnostní a sociální výchova

EVV = environmentální výchova

MDV = mediální výchova

4.12. Vzdělávací oblasti

Žákům s nejtěžším mentálním postižením náleží nejvyšší míra podpůrných opatření. Těžiště práce spočívá v komplexním speciálně pedagogickém působení na tělesný a duševní vývoj žáků s respektováním jejich individuálních potřeb. Vyučování je uspořádáno jako otevřený variabilní proces. Z toho vyplývá i jiná organizace vzdělávání zohledňující speciální vzdělávací potřeby žáků. Vzdělávací obsah základního vzdělávání žáků s nejtěžšími formami mentálního postižení je rozdělen do **pěti vzdělávacích oblastí, které jsou pojaty odlišně, stejně jako metody práce i speciálně upravené podmínky**. Jednotlivé vzdělávací oblasti jsou tvořeny jedním vzdělávacím oborem nebo více obsahově blízkými vzdělávacími obory, které lze spojovat a vyučovat v blocích:

Člověk a komunikace (Rozumová výchova, Řečová výchova)

Člověk a jeho svět (Smyslová výchova)

Umění a kultura (Hudební výchova, Výtvarná výchova)

Člověk a zdraví (Pohybová výchova, Zdravotní tělesná výchova nebo Rehabilitační tělesná výchova)

Člověk a svět práce (Pracovní výchova)

Jednotlivé vzdělávací oblasti jsou v úvodu vymezeny **Charakteristikou vzdělávací oblasti**, která vyjadřuje postavení a význam vzdělávací oblasti pro základní vzdělávání v základní škole speciální a charakterizuje vzdělávací obsah jednotlivých vzdělávacích oborů dané vzdělávací oblasti.

Na charakteristiku navazuje **Cílové zaměření vzdělávací oblasti**. Tato část vymezuje, k čemu směřuje působení pedagoga, co chce u žáků podporovat a rozvíjet, k čemu je žák prostřednictvím vzdělávacího procesu veden, aby postupně mohl dosahovat elementární úrovně klíčových kompetencí.

Praktické propojení vzdělávacího obsahu s klíčovými kompetencemi je dáno tím, že si škola na základě cílového zaměření vzdělávací oblasti stanovuje ve ŠVP výchovné a vzdělávací strategie vyučovacích předmětů (vymezuje vzdělávací příležitosti, činnosti vedoucí ke snaze o dosažení očekávaných výstupů).

Jednotlivé vzdělávací oblasti jsou koncipovány tak, aby respektovaly výrazné opoždění psychomotorického vývoje žáků a svými konkrétními cíli a vzdělávacím obsahem podporovaly především rozvoj komunikačních a pohybových dovedností zejména v oblasti motoriky, sebeobsluhy, jednoduchých pracovních aktivit a zájmů, a rozvíjely tak v co největší možné míře jejich osobnost.

Vzdělávací obsah vzdělávacích oborů je upraven tak, aby umožňoval žákům realizovat jejich individuální rozvojový potenciál. Tvoří očekávané výstupy a učivo.

Očekávané výstupy jsou konkrétními výstupy vzdělávání, mají činnostní povahu a jsou zaměřené prakticky. Jsou formulovány tak, aby se k nim žáci co nejvíce přiblížili, ale nelze předem předpokládat, že jich všichni dosáhnou. Proto mají očekávané výstupy podmíněnou formulaci a vyjadřují záměr pedagogického působení.

Očekávané výstupy jsou stanoveny k době, kdy žáci končí povinnou školní docházku a měli by dosahovat těchto výstupů, v míře odpovídající jejich individuálním možnostem, s přímou pomocí pedagoga nebo jiného pedagogického pracovníka.

Učivo je v rozsahu, který odpovídá nízké úrovni psychických funkcí žáků s nejtěžšími formami mentálního postižení. Je strukturováno do jednotlivých tematických okruhů (témat, činností) a je chápáno jako prostředek k dosažení očekávaných výstupů.

4.12.1. ČLOVĚK A KOMUNIKACE

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast **Člověk a komunikace** má stěžejní postavení ve výchovně vzdělávacím procesu. Umožňuje žákům najít a rozvíjet vhodnou formu komunikace s okolím. Prostředkem vzdělávání není psané slovo a často ani mluvená řeč. Jsou využívány různé formy augmentativní a alternativní komunikace, které vedou k osvojení dovedností dorozumívání se s okolím a vytváření pocitu jistoty a bezpečí, který kontakt se sociálním okolím přináší.

Obsah vzdělávací oblasti Člověk a komunikace se realizuje ve vzdělávacích oborech **Rozumová výchova a Řečová výchova**.

Obsah vzdělávacího oboru **Rozumová výchova** je rozdělen na tematické okruhy:

Rozvíjení poznávacích schopností

Rozvíjení logického myšlení a paměti

Rozvíjení grafických schopností

Ve výuce se vzdělávací obsah jednotlivých okruhů vzájemně prolíná. V Rozumové výchově je snaha o dosažení a rozvíjení rozumových schopností žáků na optimální možné úrovni.

Vzdělávací obor **Řečová výchova** zahrnuje tematický okruh *Rozvíjení komunikačních dovedností*, který je nástrojem funkčního dorozumívání žáků. Vede žáky k rozvíjení slovní zásoby, řečových schopností, komunikačních dovedností, k vnímání a chápání různých jazykových sdělení. Rozvíjení řečových dovedností ovlivňuje rozvoj poznávacích, citových i volních vlastností žáků.

Pro žáky, u nichž je verbální komunikace omezena nebo zcela nemožná a vzdělávání běžně užívanými metodami není možné, jsou určeny **Augmentativní a alternativní komunikační systémy**. Tyto systémy jim napomáhají překonávat komunikační bariéry, dorozumívat se a komunikovat se svým okolím, vyjadřovat svoje pocity, přání a reagovat na podněty.

Využití netradičních speciálních metod a technik umožňuje žákům přístup ke vzdělání a jeho zvládnutí v rámci individuálních možností.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

rozvíjení rozumových schopností na optimální možnou úroveň

uplatňování základních hygienických a sebeobslužných dovedností a rozvíjení samostatnosti při každodenních činnostech

rozvíjení řečových schopností, případně osvojení komunikačních dovedností za použití netradičních metod komunikace (např. sociální čtení, piktogramy, nonverbální komunikační metody)

osvojení základů orientace

rozvíjení poznávacích schopností

osvojení základů psaní hůlkového písma

4.12.1.1. ROZUMOVÁ VÝCHOVA

ROZVÍJENÍ POZNÁVACÍCH SCHOPNOSTÍ

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

Očekávané výstupy

žák by měl

pojmenovat části svého těla, případně na ně ukázat

reagovat na oslovení jménem, znát své jméno

znát členy své rodiny

poznat své spolužáky i učitele, podle schopností je oslovovat jménem

vnímat různé podněty a reagovat na ně

orientovat se ve vztazích k nejbližšímu prostředí, denním časovém rozvrhu; vnímat prostor

poznat a používat předměty denní potřeby, uplatňovat základní hygienické a sebeobslužné

činnosti

vnímat a uspokojovat základní životní potřeby, sdělit své pocity a upozornit na zdravotní

potíže

řadit obrázky podle zadaných kritérií

Učivo

vlastní osoba; znát a používat vlastní jméno, oslovení; části těla a jejich pojmenovávání

sebeobslužné, hygienické a stravovací návyky; péče o zdraví

rodina, členové rodiny, jména členů rodiny

škola, třída, seznámení s budovou, orientace ve třídě, v budově, školní pomůcky, vztahy ve škole, spolužáci (rozlišení chlapec – dívka), učitelé

prostorová orientace; časová orientace (roční období, části dne)

poznávání různých činností, předmětů a zvířat na obrázcích, modelech, ve skutečnosti

třídění a řazení předmětů podle různých kritérií

sociální čtení – poznávání běžně používaných symbolů; sociální počty – poznávání peněz, porovnávání peněžních částek, čtení cen výrobků

psychomotorické hry

ROZUMOVÁ VÝCHOVA

Klíčové kompetence	Výchovné a vzdělávací strategie
ROZVÍJENÍ POZNÁVACÍCH SCHOPNOSTÍ	
1.stupeň	
Žák projevuje zájem o prohlížení obrázků, knih a časopisů - vhodná motivace.	Motivujeme žáka k zájmu o prohlížení obrázků a předmětů (prostorové vnímání).
Pozoruje obrázky, vyhledává obrázky, skládá obrázky	Během školního roku zařazujeme několikrát návštěvu divadelního představení
Poznává práci s obrázkem a slovem - globální čtení, sociální čtení.	Dáváme žákům možnost vnímat vlastnosti okolních předmětů všemi smysly.
Poznává jednotlivé předměty a vyhledává je v prostoru (podle individuálních schopností).	Žáci se učí rozlišovat jednotlivé předměty a postupně je poznávají, vyhledávají v jednoduchých slovech
Poznává jednotlivá písmena (ukázané) hlásky, písmene (př. I - Iva, M - Míč.).	Pracují s látkovými písmeny, která jim nabízíme k manipulaci.
Pozná předměty nebo osoby, které vidí.	Podporujeme zájem žáka o okolní prostředí a získávání a rozvoj nových poznatků.
2. stupeň	
Poznává s částečným porozuměním jednoduché obrázky.	Žáci poznávají, co je na obrázcích, vyhledávají obrázky, skládají jejich části v celek, skládají jednoduché puzzle .
Žáci zvládají výběr předmětu	Z látkových, pěnových, ale i dřevěných tvarů společně tvoří stavby
Dokáže pozorně poslouchat čtený text, pohádku, příběh a vnímat jeho děj.	Seznamujeme žáka s běžně používanými termíny, znaky a symboly, které mu pomáhají orientovat se v životě.
Rozumí jednoduchým sdělením doplněným obrázky	Podporujeme osvojování si základních pojmů.
V rámci individuálních možností dokáže využít paměť, pozornost, logické myšlení při práci s předměty	Využíváme při práci s žáky co nejvíce učebních materiálů, učebních a kompenzačních pomůcek.
.	Podněcujeme u žáků zájem o společenské dění a o získávání nových informací.
Zvládá zpěv na vokály s pohybovým doprovodem.	Rozšiřujeme a v rámci individuálních schopností zdokonalujeme komunikační schopnosti žáka - vytváření modelových situací - "hra na ...".

ROZVÍJENÍ LOGICKÉHO MYŠLENÍ A PAMĚTI

Očekávané výstupy

žák by měl

koncentrovat se na určitou činnost
rozlišovat velikost a tvary předmětů, dvojic obrázků
zvládnout složení dějových obrázků
orientovat se na stránce, na řádku
číst vybraná písmena a krátká slova
opakovat slova a krátké říkanky; reprodukovat krátký text; vyprávět podle obrázku
přiřazovat číslice počtu prvků

Učivo

manipulační činnosti
základní časové vztahy – nyní, předtím, potom, dnes, včera, zítra
orientace v čase – denní doby, činnosti v určitou denní dobu, roční období
vytváření asociací (slovo = osoba, věc, činnost), zobecňování (jablka, hrušky = ovoce), konkretizace (ovoce = jablko, hruška), abstrakce – barva, počet, negace, příčinné souvislosti
návčik čtení – globální metoda, sociální čtení, piktogramy, říkanky, básničky, krátké texty
porovnávání a rozlišování předmětů podle různých znaků
představy počtu, vytváření představ; posloupnost čísel, porovnávání a přiřazování číslic

Klíčové kompetence	Výchovné a vzdělávací strategie
ROZVÍJENÍ LOGICKÉHO MYŠLENÍ A PAMĚTI	
1. stupeň	
	navozujeme různé životní situace
vnímá základní (registruje jednoduché) pojmy, na které následně reaguje	podporujeme osvojování si základních pojmů
řeší problémové situace na základě svých schopností a zkušeností	reorganizujeme známé prostředí
adaptuje se na změnu prostředí	nabízíme žákovi pravidelný denní režim
2. stupeň	
získává (získal) vlastní zkušenosti na základě pokusu a omylu	motivujeme žáka k novým činnostem a k plnění úkolů
adaptuje se na změněné prostředí	usilujeme o to, aby se žák cítil v novém prostředí co nejdříve a co nejlépe

ROZVÍJENÍ GRAFICKÝCH SCHOPNOSTÍ

Očekávané výstupy

žák by měl:

uchopit a podržet podaný předmět

uchopit tužku, štětec nebo jiné psací náčiní

nakreslit různé druhy čar

poznat grafickou podobu písmen

napsat několik vybraných tiskacích písmen a číslic

poznat základní geometrické tvary

Učivo

rozvíjení hrubé i jemné motoriky, cvičení dlaní, prstů, uchopování předmětů
 uvolňovací cvičení ruky, prstů, manipulační činnosti s předměty
 oblouky – horní, dolní; svislé a šikmé čáry oběma směry; vlnovky, smyčky
 písmena – pojem, tvarové prvky tiskacích písmen; první písmeno jména, ukázaného předmětu
 hůlkové písmo
 číslice

Klíčové kompetence	Výchovné a vzdělávací strategie
ROZVÍJENÍ GRAFICKÝCH SCHOPNOSTÍ	
1. – 2. stupeň	
pracuje s prvky stavebnic různých velikostí	rozvíjíme jemnou motoriku, různé druhy úchopů
diferencuje předměty různých tvarů a velikostí	nabízíme žákovi předměty denní potřeby, ale i předměty neobvyklé
uchopuje předměty různé velikosti, tvarů a manipuluje s nimi (účelně, pokusně)	denně nabízíme možnost k manipulaci s předměty
dotýká se předmětů	

4.12.1.2. ŘEČOVÁ VÝCHOVA

ROZVÍJENÍ KOMUNIKAČNÍCH DOVEDNOSTÍ

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

Očekávané výstupy

žák by měl:

reagovat na hlas a intonaci dospělé osoby

snažit se o správné dýchání

vyjádřit souhlas či nesouhlas – verbálně, gesty

znát své jméno a reagovat na oslovení jménem

znát jména nejbližších osob a spolužáků

umět pozdravit, poděkovat – verbálně nebo gesty

sdělit svá přání a potřeby – verbálním nebo nonverbálním způsobem

využívat komunikační počítačové hry

Učivo

tvorba a rozvíjení slovní zásoby pomocí reálných předmětů, obrázků, fotografií

motorika - cviky rtů a jazyka, cvičení mluvidel; dechová a fonační cvičení, nácvik správného dýchání

sluchová a intonační cvičení, akustická diferenciacce, napodobování hlasů a zvuků

fonetická cvičení, nácvik hlásek a slov; spontánní a jednoduché tematické rozhovory

systemy augmentativní a alternativní komunikace

počítačové programy zaměřené na rozvoj komunikace

kinetické hry zaměřené na jemnou motoriku

Klíčové kompetence	Výchovné a vzdělávací strategie
ŘEČOVÁ VÝCHOVA	
1. stupeň	
Žák nonverbálně komunikuje.	Využíváme spojení verbální a nonverbální komunikace (řeč rukou, těla, obrázky...).
Spolupracuje při cvičeních motoriky mluvidel (gymnastika mluvidel), dechových a hlasových cvičeních.	Respektujeme individuální, specifické vzdělávací možnosti, schopnosti a potřeby žáka a dle toho volíme individuální přístup.
Spolupracuje při nápravě vadné výslovnosti a při vyvozování jednotlivých hlásek.	Využíváme co nejvíce názorů, vyučovacích pomůcek, učebních materiálů a kompenzačních pomůcek.
Ukazuje obrázky a pojmenovává je (podle individuálních schopností) a tím si rozšiřuje slovní zásobu.	Řeč, vyjadřování spojujeme s pohybem, rytmizací s hudbou a zpěvem, ale i s "barevným vyjadřováním" = psaním na papír v rytmu řeči.
Snaží se opakovat předříkávaná slova, dokáže diferencovat hlásky ve slově.	Vytváříme stereotypy - hlavně v oblasti společenského chování a komunikace a jdeme žákům příkladem.
Reaguje na otázky krátký hlasovým projevem.	Vyžadujeme situace, které děti nutí řešit různé komunikační problémy.
Vypráví podle obrázků (i nesrozumitelné hlasové projevy)	V rámci integrace se zúčastňujeme výstav, divadelních představení, společenských akcí, navštěvujeme kino.
V rámci svých možností dokáže komunikovat se spolužáky - jednoduchá konverzační cvičení.	soustavným seznamováním s činnostmi a předměty podporujeme dorozumivací schopnosti žáka, používáme systému VOKS, piktogramů
Zvládá hudební, pohybovou a rytmickou přípravu.	Vedeme žáky k tomu, aby uměli vyjádřit svá přání a potřeby.
2.stupeň	
Zvládá hudební, pohybovou a rytmickou přípravu.	Pracujeme s dětskými časopisy a knihami pro děti - básničky, říkadla.
Soustředí se na poslech pohádek a krátkých příběhů.	Dbáme na dodržování společenského chování a komunikace.
Snaží se opakovat předříkávaná slova, dokáže diferencovat hlásky ve slově.	Žáci vyprávějí podle obrázků jednoduchý příběh.
Pokouší se domluvit v těžkých situacích.	Žáci poslouchají předčítané příběhy a pohádky - společné vyprávění.
Zvládá slovní formy společenského styku - pozdrav, prosba, poděkování, dokáže vyřídit vzkaz.	Zařazujeme komunikační cvičení - skupinová komunikace na daný námět.
Žák projevuje zájem o prohlížení obrázků, knih a časopisů - vhodná motivace.	Motivujeme žáka k zájmu o prohlížení obrázků a předmětů (prostorové vnímání).

4.12.2. ČLOVĚK A JEHO SVĚT

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast **Člověk a jeho svět** pomáhá žákům poznávat své nejbližší okolí a utvářet si k němu citový vztah. Žáci si osvojují vhodné chování a jednání, učí se chápat rozdílnosti mezi jednotlivci, tolerovat je, navzájem si pomáhat a spolupracovat.

Vzdělávací oblast Člověk a jeho svět rozvíjí psychické funkce prostřednictvím smyslového vnímání. Cílevědomým vytvářením vztahů smyslového vnímání, myšlení a řeči rozvíjí jednotlivé smyslové analyzátoři a jejich funkce, které jsou podmínkou správného vnímání, koncentrace pozornosti, prostorové, směrové a časové orientace a základem pro vytváření představ a pojmů.

Vzdělávací oblast Člověk a jeho svět se realizuje vzdělávacím oborem **Smyslová výchova**, která systematicky procvičuje zrakové, sluchové, čichové a chuťové vnímání, hmatové vnímání, vizuomotoriku a prostorovou orientaci vždy v konkrétních situacích. Prolíná všemi vzdělávacími obory a vytváří předpoklady pro zvládnutí jejich vzdělávacích obsahů.

Vzdělávací obor je členěn do tematických okruhů:

Rozvíjení zrakového vnímání

Rozvíjení sluchového vnímání

Rozvíjení hmatového vnímání

Prostorová a směrová orientace

Rozvíjení čichového a chuťového vnímání

Propojováním tematických okruhů se mohou tvořit ve ŠVP různé varianty a obsahy vzdělávacích předmětů.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v této vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

uspokojování základních životních potřeb

upevňování hygienických a stravovacích návyků

orientaci v nejbližším okolí

vytváření základních schopností manipulace s předměty

poznávání a pojmenovávání základních barev

rozlišování, poznávání a třídění předmětů podle velikosti, tvaru, barev a zvuku

napodobování předváděných pohybů

napodobování a rozlišování různých zvuků

rozlišování a určování chuťových vlastností látek

4.12.2.1. SMYSLOVÁ VÝCHOVA

ROZVÍJENÍ ZRAKOVÉHO VNÍMÁNÍ

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

Očekávané výstupy

žák by měl:

uchopit předměty a manipulovat s nimi

rozlišovat tvary a barvy předmětů

poznat, řadit, skládat a třídit předměty podle velikosti, barevné a tvarové odlišnosti

třídit obrázky, rozeznat reálné a vyobrazené předměty

poznat osoby ze svého okolí a své spolužáky

rozpoznat denní dobu podle činnosti, obrázku nebo piktogramu

napodobit předvedené pohyby

Učivo

vnímání prostoru oběma očima, jedním okem

denní časové úseky podle činností, obrázků nebo piktogramů

cvičení soustředěného zrakového vnímání pomocí různých výrazných předmětů

rozlišování a třídění předmětů podle tvaru, velikosti a barev, manipulace s nimi

třídění obrázků podle obsahu, poznávání změn a rozdílů na obrázcích a na skutečných předmětech

ČLOVĚK A JEHO SVĚT - SMYSLOVÁ VÝCHOVA	
Klíčové kompetence	Výchovné a vzdělávací strategie
ROZVÍJENÍ ZRAKOVÉHO VNÍMÁNÍ	
1. stupeň	
Sleduje pohybující se předměty, osoby.	Umožňujeme žákovi pozorovat pohyb předmětů, osob
Vnímá intenzitu osvětlení	
Reaguje na změnu barev	Předkládáme žákovi předměty kontrastních barev.
2.stupeň	
Při pozorování otáčí nejen zrak, ale celou hlavu	Prodlužujeme délku pozorování.
	Motivujeme žáka ke sledování, předmětů

ROZVÍJENÍ SLUCHOVÉHO VNÍMÁNÍ

Očekávané výstupy

žák by měl:

*reagovat na své jméno, na oslovení, na zavolání
 poznat, rozlišit a napodobit různé zvuky
 poznat podle hlasu osoby ze svého nejbližšího okolí
 poznat a rozlišit různé zvuky a hlasy zvířat podle zvukové nahrávky
 rozlišit zvuky spojené s denním životem a nebát se nepříjemných zvuků*

Učivo

nácvik soustředěného sluchového vnímání pomocí zvuků, poznávání a rozlišování zvuků
 sluchová cvičení s využitím zraku a bez využití zraku
 cvičení sluchové paměti; napodobování různých zvuků
 rozlišování a určování zvuku podle směru, délky a intenzity
 rozlišování zvuků v přírodě (hlasy zvířat, zpěv ptáků apod.)
 sluchově motorická cvičení

ČLOVĚK A JEHO SVĚT - SMYSLOVÁ VÝCHOVA	
Klíčové kompetence	Výchovné a vzdělávací strategie
ROZVÍJENÍ SLUCHOVÉHO VNÍMÁNÍ	
1. stupeň	
Vnímá zvuky a reaguje na ně.	Nabízíme žákům poslech různých hudebních žánrů.
Poslouchá zvuky různé intenzity.	
Kladně reaguje na oblíbenou hudbu	
2. stupeň	
Podle sluchu pozná zdroj zvuku.	Seznamujeme žáka se zvukovými pexesy, hračkami
Sami nebo s pomocí rozlišují a hrají na rytmické hudební nástroje.	Hrajeme žákům na hudební nástroje.

ROZVÍJENÍ HMATOVÉHO VNÍMÁNÍ

Očekávané výstupy

žák by měl:

- zvládat základní sebeobslužné dovednosti*
- poznat hmatem velikost, tvar a povrch předmětů*
- třídít předměty na základě hmatu – podle velikosti a tvaru*
- poznat známé předměty podle hmatu*
- rozlišit hmatem základní fyzikální vlastnosti předmětů (tvrdost, teplotu)*

Učivo

- sebeobslužné dovednosti
- rozvíjení hmatové percepce, manipulace s předměty, úchopy předmětů různých tvarů, velikostí a z různých materiálů
- rozlišování fyzikálních vlastností předmětů
- třídění předmětů – podle tvaru, velikosti, povrchu

ČLOVĚK A JEHO SVĚT - SMYSLOVÁ VÝCHOVA	
Klíčové kompetence	Výchovné a vzdělávací strategie
ROZVÍJENÍ HMATOVÉHO VNÍMÁNÍ	
1. stupeň	
Vnímá předměty v dlaních	Vkládáme žákům do dlaní předměty z různých materiálů.
Cítí dotekovou terapii	
Vnímá stimulaci míčkováním	Využíváme prvky Bazální stimulace
Reaguje na masáže končetin, zad	Používáme míčkování obličeje, těla, končetin.
2. stupeň	
Rozvíjí své dovednosti při výběru předmětů ze stejného materiálu	Nabízíme širokou škálu různopovrchových předmětů.
Rozeznává druhy povrchů	

PROSTOROVÁ A SMĚROVÁ ORIENTACE

Očekávané výstupy

žák by měl:

*vnímat prostor, rozlišit směrovou orientaci ve známém prostoru
 orientovat se ve třídě, ve škole a svém nejbližším okolí
 rozlišovat vpravo – vlevo
 rozlišovat nahoře – dole, před – za, vedle
 řadit, skládat a umístit předměty na určené místo podle pokynu
 rozeznat roční období podle základních znaků*

Učivo

orientace ve třídě, ve škole, v nejbližším okolí, v prostoru
 rozlišování pravá – levá
 směrová orientace v řadě, na ploše, v prostoru; řazení předmětů podle směrové orientace
 umístění předmětů podle pokynů
 příroda v ročních obdobích

ČLOVĚK A JEHO SVĚT - SMYSLOVÁ VÝCHOVA	
Klíčové kompetence	Výchovné a vzdělávací strategie
PROSTOROVÁ A SMĚROVÁ ORIENTACE	
1. stupeň	
Uvědomuje si změnu polohy těla	Navrhujeme žákovi jiné alternativy, které mohou napomoci k osvojení učiva
	Polohujeme žáka v pravidelných intervalech
2. stupeň	
orientuje se ve známém prostředí (vlastní pokoj, třída, domov)	Rozvíjíme u žáka orientaci v běžném životě - čtení výtvarných symbolů, piktogramů.

ROZVÍJENÍ ČICHOVÉHO A CHUŤOVÉHO VNÍMÁNÍ

Očekávané výstupy

žák by měl:

- rozlišit jednotlivé chutě*
- poznat předměty čichem podle vůně*
- rozlišit vůně a pachy*
- poznat zkažené potraviny a nebezpečné látky*

Učivo

- rozvoj čichové percepce; dýchání
- poznávání podle čichu; vůně, specifické vůně potravin; zápach, nelibé pachy
- rozlišování základních chutí
- rozlišování chutí potravin, ovoce, zeleniny, nápojů

ČLOVĚK A JEHO SVĚT - SMYSLOVÁ VÝCHOVA

Klíčové kompetence	Výchovné a vzdělávací strategie
ROZVÍJENÍ ČICHOVÉHO A CHUŤOVÉHO VNÍMÁNÍ	
1. stupeň	
Vnímá změnu vjemů	Nabízíme žákovi sadu bylinných sáčků s různými vůněmi. Pod dozorem žák manipuluje s aromatickými předměty – mýdla, koření
Reaguje na čichové vjemy	
Pozná své oblíbené jídlo (chut')	
2. stupeň	
Dokáže provést výběr oblíbené vůně	Rozvíjíme hry s voňavými míči Předkládáme žákovi situace, které umožňují výběr své oblíbené chuti

4.12.3. UMĚNÍ A KULTURA

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast **Umění a kultura** provází žáky po celou dobu povinné školní docházky. Přispívá ke kultivaci osobnosti žáků, působí na jejich chování, posiluje jejich sebevědomí, rozvíjí estetické cítění tím, že dává prostor pro uplatnění tvořivých schopností a zprostředkování zážitků prostřednictvím vlastní tvorby a recepce. Má značný rehabilitační a relaxační význam, naplňuje přirozenou potřebu projevit se. Prostřednictvím výuky je možné přiblížit žákům hudební i výtvarné umění a působit tak na jejich estetické vnímání. Získané dovednosti mohou značně obohatit jejich život. Vzdělávací oblast se realizuje ve vzdělávacích oborech **Hudební výchova a Výtvarná výchova**.

Vzdělávací obor **Hudební výchova** vytváří u žáků kladný vztah k hudbě, rozvíjí jejich hudebnost, podporuje schopnost hudbu emocionálně prožít. Prostřednictvím hudebních činností dochází k rozvíjení sluchu a motoriky žáků, zároveň se podporuje i rozvoj řečových dovedností. Hudební činnosti pomáhají žákům k odreagování napětí, k překonávání únavy, zlepšování nálady a podílejí se na koncentraci pozornosti.

Ve vzdělávacím oboru **Výtvarná výchova** se rozvíjejí tvořivé schopnosti a dovednosti, dochází k poznávání prostředků výtvarného jazyka, k všestrannému prohlubování senzibility žáka. Výtvarná výchova pomáhá vyjadřovat emoce a dává průchod přirozené aktivitě a fantazii. Při výtvarných činnostech dochází k rozvíjení tvořivosti při osobitěm způsobu vidění světa. Je třeba navozovat takové činnosti, ve kterých budou žáci úspěšní.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v této vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:
 rozvíjení individuálních schopností při vlastní tvorbě, vnímání a komunikaci

napodobování a rozlišování různých nehupebních a hudebních zvuků
rozlišování vybraných hudebních nástrojů podle zvuku
zvládnání hry na tělo a jednoduché rytmické nástroje
soustředění na poslech krátkých skladeb
rozlišování základních barev a jejich používání ve výtvarném vyjádření
vyjadřování vlastních zkušeností přiměřenými prostředky a postupy

4.12.3.1. HUDEBNÍ VÝCHOVA

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Očekávané výstupy

žák by měl

zvládat správné dýchání, snažit se o správnou intonaci a melodii
rozlišovat zvuky hudebních nástrojů
zvládat zpěv jednoduchých písní s doprovodem hudebního nástroje
doprovodit sebe i spolužáky na jednoduché rytmické hudební nástroje
zvládat jednoduchá rytmická cvičení a pohyb podle rytmického doprovodu
soustředit se na poslech relaxační hudby a jednoduché krátké skladby

Učivo

dechová cvičení, výslovnost, fonační, intonační a melodická cvičení
rytmus – vnímání rytmu, posilování rytmu, samostatná rytmizace, rytmizace říkadla, hra na tělo, Orffův instrumentář (bubínek, tamburína, triangel)
zpěv – jednoduché písně s hudebním doprovodem
poslech – říkadla, lidové písně, jednoduché krátké skladby určené dětem, relaxační hudba
hudebně pohybová činnost; pohybové hry s říkadly a dětskými popěvkami; pohyb podle rytmického doprovodu, jednoduché tanečky a rytmická cvičení

UMĚNÍ A KULTURA	
Klíčové kompetence	Výchovné a vzdělávací strategie
HUDEBNÍ VÝCHOVA	
1. stupeň	
Zvládá hudební, pohybovou a rytmickou průpravu.	vybízíme žáka k aktivitě při manuálních činnostech
Podle své libosti používá Orffovy a jiné rytmické nástroje.	nabízíme žákovi možnost pracovat s učitelskými pomůckami, materiálem
spolupracuje ve skupině při pohybově-rytmických chvilkách (kolo,kolo...)	
2.stupeň	
Zvládá zpěv na vokály s pohybovým doprovodem.	při hudebních chvilkách umožňujeme žákům spontánní hru na Orff.nástr.
Napodobuje pohybovou aktivitu s náčiním	pomáháme nacházet radost z pohybu
Zapojuje se do kolektivních pohybově rytmických činností	
Zvládá jednoduché tanečky.	

4.12.3.2. VÝTVARNÁ VÝCHOVA

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Očekávané výstupy

žák by měl:

*zvládat základní dovednost pro vlastní tvorbu
 používat na elementární úrovni prostředky a postupy
 vnímat základní vztahy mezi barvami (barevné kontrasty) a tvary
 vyjádřit vlastní vjemy, představy a pocity
 uplatňovat vlastní fantazii a představivost při výtvarných činnostech*

Učivo

základní dovednosti pro práci v ploše a prostoru
 uplatnění vlastního těla; manipulace s objekty
 ba různými nástroji; malba na různorodý materiál

prostorová tvorba a modelování (papír, textilie, stavebnice, hlína, modelovací hmoty)

využití různorodých tradičních i netradičních materiálů a jejich kombinací

vyjádření vlastních vjemů, zkušeností, fantazijních představ, pocitů a emocí vybranými prostředky a postupy

netradiční výtvarné techniky

UMĚNÍ A KULTURA	
Klíčové kompetence	Výchovné a vzdělávací strategie
VÝTVARNÁ VÝCHOVA	
1. stupeň	
Vnímá barevné stopy, které sám nebo s pomocí vyrábí	Pravidelně zařazujeme nácvik základních pracovních dovedností a pracovních činností
Neodmítá malbu rukama, práci s tiskátkou	
Sám nebo s pomocí mačká, trhá papír	Rozvíjíme jemnou motoriku, různé druhy úchopů
	Motivujeme žáka k práci s papírem
2. stupeň	
Seznamuje se s různými výtvarnými technikami	Nabízíme žákům práci s různým materiálem

4.12.4. ČLOVĚK A ZDRAVÍ

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast **Člověk a zdraví** učí žáky základním poznatkům, které mohou využívat v každodenním životě. Respektuje celistvost osobnosti žáků, rovnoměrně rozvíjí fyzické i psychické schopnosti, pohybové dovednosti i sociální adaptaci. Umožňuje jim rozvíjení zdravotních předpokladů pohybových možností. K osvojení potřebných dovedností a návyků je třeba využívat vhodné motivace a činnosti, které posilují zájem žáků.

Vzdělávací obsah oblasti **Člověk a zdraví** prolíná do ostatních vzdělávacích oblastí, které jej doplňují, rozšiřují a využívají.

Obsah vzdělávací oblasti se realizuje ve vzdělávacích oborech **Pohybová výchova**, **Zdravotní tělesná výchova** nebo **Rehabilitační tělesná výchova**.

Vzdělávací obor **Pohybová výchova** je zaměřen na zvládnutí základních pohybových dovedností a rozvíjení pohybové kultury. Prostřednictvím pohybových aktivit přispívá ke zmírnění důsledků zdravotního postižení žáků, rozvoji řeči, pomáhá k odreagování napětí, překonávání únavy, zlepšování nálady a podílí se na koncentraci pozornosti. Pohybová činnost tvoří základ rozvoje psychických procesů.

Pro pohybové vzdělávání žáků je důležité nejen rozvíjení pohybových dovedností, spontánních i cíleně zaměřených pohybových aktivit, ale zároveň i korekce zdravotních oslabení. Vzdělávací obor **Zdravotní tělesná výchova** aktivně rozvíjí hybnost žáků, správné držení těla a zvyšuje tělesnou zdatnost. Zaměření musí odpovídat jejich fyzickým, psychickým a zdravotním možnostem, zdravotnímu stavu a specifické postižení.

U žáků s těžkým mentálním postižením, u kterých je vzhledem k závažnosti postižení výrazně omezená hybnost, se zařazuje jako alternativa ke Zdravotní tělesné výchově **Rehabilitační tělesná výchova**. Jejím úkolem je prostřednictvím pohybových aktivit přispívat k rozvíjení hybnosti žáků s nejtěžším postižením a tím současně rozvíjet i jejich rozumové schopnosti a zmírňovat důsledky mentálního postižení.

Výuka je zařazena po konzultaci a pod supervizi odborného lékaře a může ji provádět pracovník se speciální kvalifikací (fyzioterapeut, speciální pedagog se somatopedickou kvalifikací s rehabilitačním zaměřením).

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- uplatňování preventivních činností podporujících zdraví
- dodržování zdravého způsobu života a ochrany zdraví, péči o své zdraví a snaze o jeho zlepšení a posílení
- zvýšení koncentrace pozornosti, odreagování napětí a překonávání únavy, fyzickému i psychickému uvolnění
- rozvíjení aktivní hybnosti a využívání pohybových schopností a dovedností
- poznávání vlastních fyzických a zdravotních předpokladů pohybových možností a omezení
- odstraňování mimovolných pohybů a stimulaci jednotlivých svalových skupin
- vnímání prožitků z pohybové činnosti

4.12.4.1. POHYBOVÁ VÝCHOVA

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Očekávané výstupy

žák by měl:

získat kladný vztah k motorickému cvičení a pohybovým aktivitám

zvládat podle pokynu přípravu na pohybovou činnost

reagovat na pokyny a povely k dané pohybové činnosti

mít osvojeny základní pohybové činnosti, dovednosti a prostorovou orientaci podle

individuálních předpokladů

rozvíjet motoriku a koordinaci pohybů a poloh

zvládnout uvolnění a zklidnění organismu

Učivo

pohybové hry a cvičení – motivační a napodobivé hry, pohybová cvičení s využitím tradičního i netradičního náčiní, průpravné hry

základní manipulace s míčem a drobným náčiním

rytmická cvičení

relaxační cvičení; prvky jógových cvičení

plavání – adaptace na vodní prostředí, hry ve vodě; plavání za pomoci různých pomůcek; základní plavecké dovednosti

ČLOVĚK A ZDRAVÍ	
Klíčové kompetence	Výchovné a vzdělávací strategie
POHYBOVÁ VÝCHOVA	
1. stupeň	
Seznamuje se s novými pohybovými dovednostmi nápodobou	Nacvičujeme nové cviky a dovednosti individuálně
Rozvíjí své pohybové dovednosti při skupinovém nebo individuálním cvičení	
Procvičují své dovednosti při hře s míči	
2. stupeň	
Pokouší se získávat dovednosti při hře s tenisovými raketami	Cvičení rovnováhy rozvíjíme na míčích
	Procvičujeme držení a používání základní tělovýchovné náradí a náčiní.
	turistika a pobyt v přírodě – vycházky, pohyb v terénu

4.12.4.2. ZDRAVOTNÍ TĚLESNÁ VÝCHOVA

Zdravotní tělesná výchova (ZdrTV) je formou tělesné výchovy, která se zřizuje pro žáky s trvale nebo přechodně změněným zdravotním stavem (III. zdravotní skupina). Využívá činností a zátěže, které nejsou kontraindikací zvýšené tělesné námahy. Zařazení žáků do ZdrTV se provádí na doporučení lékaře.

Specifické úkoly zdravotní tělesné výchovy vycházejí ze základních specifík postižení žáků. Obsah je vždy upravován vzhledem k míře a druhu zdravotního postižení.

Cílem je celkové zlepšení zdravotního stavu žáků.

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

Očekávané výstupy

žák by měl:

uplatňovat správné způsoby držení těla v různých polohách
zaujímat správné základní cvičební polohy
zvládat jednoduchá speciální cvičení
zvládat základní techniku speciálních cvičení podle pokynů

Učivo

dechová cvičení
zásady správného držení těla; rozvíjení jemné i hrubé motoriky; koordinace pohybů
pohybový režim; pohybové činnosti s přihlédnutím ke specifice postižení; pohybové hry
uvolňovací cvičení; relaxační cvičení
vnímání pocitů při cvičení
plavání – hry ve vodě, cvičení ve vodě, plavání za pomoci pomůcek

4.12.4.3. REHABILITAČNÍ TĚLESNÁ VÝCHOVA

Rehabilitační tělesná výchova se zařazuje jako alternativní forma zdravotní tělesné výchovy pro žáky s nejtěžšími formami mentálního postižení, u nichž je snížena schopnost spontánního pohybu. Zaměření musí odpovídat psychickým možnostem jednotlivých žáků, jejich zdravotnímu stavu a specifice postižení.

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Očekávané výstupy

žák by měl

- získat kladný vztah k motorickému cvičení a pohybovým aktivitám*
- rozdvíjet motoriku a koordinaci poloh*
- zvládat podle pokynu přípravu na pohybovou činnost*
- reagovat na pokyny k dané pohybové činnosti*
- snažit se o samostatný pohyb*

Učivo

rozvíjení hybnosti; polohování, změny polohy; uvolňovací cvičení
 stimulace pohybu v prostoru; rozvíjení aktivního pohybu; nácvik chůze s oporou, s dopomocí; samostatný pohyb
 rozvíjení motoriky – koordinace pohybů; rovnovážná cvičení; manipulace s drobným náčiním
 plavání – adaptace na vodní prostředí, hry ve vodě; plavání za pomoci různých pomůcek
 relaxační cvičení; uvolňování spastických částí těla
 rehabilitační cvičení; alternativní formy terapie podle možností školy i žáků

ČLOVĚK A ZDRAVÍ	
Klíčové kompetence	Výchovné a vzdělávací strategie
REHABILITAČNÍ TĚLESNÁ VÝCHOVA	
1. stupeň	
Neodmítá rehabilitační cvičení	Polohujeme žáka v kuličkovém rehabilitačním bazénku. Polohujeme žáka v rehabilitačních vacích
Vnímá a reaguje na masáže zad, končetin	
Reaguje na pobyt na vibračním lůžku	
2. stupeň	
Zdokonaluje své dovednosti při cvičení na velkém rehabilitačním míči	

4.12.5. ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast **Člověk a svět práce** je jednou ze stěžejních vzdělávacích oblastí také v základním vzdělávání žáků s nejtěžším mentálním postižením. Zahrnuje pracovní činnosti, které vedou žáky k získání základních pracovních dovedností a návyků. Cíleně se zaměřuje na rozvíjení motorických schopností a dovedností, základních hygienických návyků a činností v oblasti sebeobsluhy a systematicky je ovlivňuje. Současně dochází i k rozvíjení komunikativních dovedností při verbalizaci prováděných činností.

Vzdělávací oblast je realizována ve vzdělávacím oboru **Pracovní výchova** v průběhu celého základního vzdělávání od prvního do desátého ročníku. Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Člověk a svět práce je rozdělen na tematické okruhy:

Sebeobsluha

Práce s drobným materiálem

Práce montážní a demontážní

Pěstitelské práce

Práce v domácnosti

Ve všech tematických okruzích jsou žáci soustavně vedeni k dodržování zásad bezpečnosti a hygieny při práci.

Způsob realizace jednotlivých tematických okruhů závisí na podmínkách a možnostech školy a na schopnostech jednotlivých žáků. Učivo celé vzdělávací oblasti je určeno všem žákům, tedy chlapcům i dívkám.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v této vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k :

získání základních hygienických a sebeobslužných návyků

rozvoji motoriky, získání základních manuálních zručností a pracovních dovedností

vnímání radostných prožitků z pracovních činností, které pomáhají seberealizaci

osvojení dovedností při používání a zacházení s pomůckami a drobným nářadím

získání schopností obsluhovat základní domácí spotřebiče

porozumění jednoduchým pracovním postupům

poznání pracovních činností, které napomáhají vytváření možných zálib

dodržování hygienických a bezpečnostních pravidel při práci

4.12.5.1. PRACOVNÍ VÝCHOVA

SEBEOBSLUHA (SEBEOBSLUŽNÉ ČINNOSTI)

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru

Očekávané výstupy

žák by měl:

*zvládnout základní hygienické návyky a sebeobslužné činnosti (oblékání, obouvání)
dodržovat klid a čistotu při stravování
umět používat příbor
udržovat pořádek ve svých věcech a ve svém okolí*

Učivo

svlékání a oblékání oděvu, oblékání jednotlivých částí oděvu, skládání a ukládání; obouvání, zouvání a šněrování bot; hygienické návyky; osobní hygiena, spolupráce při hygieně, funkce a používání hygienických pomůcek stolování a stravování, nácvik samostatného stolování, používání příboru, čistota při stravování

ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE

Klíčové kompetence	Výchovné a vzdělávací strategie
SEBEOBSLUHA (SEBEOBSLUŽNÉ ČINNOSTI)	
1. stupeň	
spolupracuje při osobní hygieně	praktickou i teoretickou formou seznamujeme žáka se základy osobní hygieny a sebeobslužnými činnostmi
pozoruje běžné činnosti (úklidové, sebeobslužné)	
samostatně ovládá základy osobní hygieny a sebeobsluhy	
ukládá věci do lavice, tašky, skříňky, zásuvky, na věšák, ramínko	
2.stupeň	
Pokouší se samostatně provést drobné úkony sebeobsluhy	Motivujeme žáka k samostatné aktivitě.
Ukládá věci na své místo.	

PRÁCE S DROBNÝM MATERIÁLEM

Očekávané výstupy

žák by měl:

- zvládat základní manuální dovednosti při práci s jednoduchými materiály a pomůckami*
- vytvářet jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů*
- pracovat podle slovního návodu*
- udržovat pracovní místo v čistotě*

Učivo

vlastnosti materiálu a jeho užití (přírodniny, modelovací hmota, papír a karton, textil, drát, fólie aj.); jednoduché pracovní postupy a techniky pracovní pomůcky, funkce a používání jednoduchých pracovních pomůcek
 lidové zvyky, tradice, řemesla; užití některých jednoduchých technik zpracování vybraných materiálů

PRÁCE MONTÁŽNÍ A DEMONTÁŽNÍ

Očekávané výstupy

žák by měl:

zvládat elementární dovednosti

činnosti při práci s jednoduchými stavebnicemi a konstruktivními hrami

Učivo

konstruktivní hry (skládačky, puzzle, kostky)

stavebnice, různé typy stavebnic plošných, prostorových, konstrukčních

ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE	
Klíčové kompetence	Výchovné a vzdělávací strategie
PRÁCE MONTÁŽNÍ A DEMONTÁŽNÍ	
1. – 2. stupeň	
Navléká	vytváříme řadu pracovních stereotypů - dovedností, návyků, postupů
Pracuje s malými tvary - sestavuje, vkládá, vyndává, seskupuje podle kritérií	
namotává provázek na cívku	montáž a demontáž; manipulace s jednoduchými předměty
zvládá mačkání, trhání, vytrhávání, skládání papíru	
zvládá rozsvěcení a zhasínání	
zvládá otevírání a zavírání dveří	
šroubuje	
zvládá rozsvěcení a zhasínání	
zvládá otevírání a zavírání dveří	
zvládá práci podle naučeného pracovního postupu a instrukcí	
při práci provádíme činnost současně s žákem tak, aby nás mohlo co nejvíce	

PĚSTITELSKÉ PRÁCE

Očekávané výstupy

žák by měl:

- provádět pozorování přírody v jednotlivých ročních obdobích*
- pěstovat, ošetřovat a pečovat o nenáročné pokojové i užitkové rostliny*
- používat podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky a náčiní*
- dodržovat zásady hygieny a bezpečnosti práce při práci na zahradě*

Učivo

základní podmínky pro pěstování rostlin
 pěstování rostlin v bytě i na zahradě, nenáročné rostliny, rostliny v bytě, na zahradě, pěstování ve skleníku
 pomůcky a náčiní pro práci na zahradě

ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE	
Klíčové kompetence	Výchovné a vzdělávací strategie
PĚSTITELSKÉ PRÁCE	
1. stupeň	
Seznamují se s hlínou, vodou	
Zalévá pokojové květiny a rostliny na pozemku.	Nabízíme žákům hry s vodou, zemí, pískem
Seznamují se s pracovními činnostmi (setí, sázení, sklizeň, ale i zpracování úrody).	Dostatečným přísunem vhodných podnětů a informací podporujeme zájem o sledování přírodních změn a podmínek v prostředí kolem žáka (kalendář přírody).
2. stupeň	
Podle svých schopností pomáhají při práci s hlínou, přesazování květin	Připravujeme žákům jednoduché úkoly při setí, pletí
S pomocí sejí semínka do truhlíčku.	Sleduje změny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích.
Pozorují růst rostlin.	
Používá vhodné nástroje, pomůcky a náčiní pro zahradní práce(s pomocí)	

PRÁCE V DOMÁCNOSTI

Očekávané výstupy

žák by měl

- provádět drobné domácí práce – základní úklid, mytí nádobí, mytí podlahy*
- prostříst stůl pro běžné stolování*
- zvládnout nákup a uložení základních potravin*
- připravit jednoduchý pokrm podle pokynů*
- dodržovat zásady hygieny a bezpečnosti při práci v domácnosti*

Učivo

drobné domácí práce; základní úklid, mytí podlahy, mytí nádobí, praní drobného prádla
 stolování, prostírání stolu, úklid stolu, chování při stolování
 nákup a skladování základních potravin
 příprava pokrmů, příprava studených a teplých nápojů, příprava jednoduchých pokrmů
 zásady hygieny a bezpečnosti při práci v domácnosti

ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE	
Klíčové kompetence	Výchovné a vzdělávací strategie
PRÁCE V DOMÁCNOSTI	
1. – 2. stupeň	
zvládá práci podle naučeného pracovního postupu a instrukcí	vedeme žáky k samostatnosti a vytvářením řady stereotypů je učíme hygieně, pořádku, správnému stolování, chování při jídle, ale i úklidu.
zvládá přípravu na oběd -prostírání	
Pozoruje podmínky pro život rostlin (voda, světlo, teplo, půda, vzduch,...).	
Pokouší se zvládat rozsvícení a zhasínání	

4.13. Hodnocení žáků

4.13.1. Hodnocení výsledků vzdělávání

Děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami mají právo na vytvoření nezbytných podmínek při vzdělávání i klasifikaci a hodnocení.

Při hodnocení žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami se přihlíží k povaze postižení nebo znevýhodnění. Vyučující respektují doporučení psychologických vyšetření žáků a uplatňují je při klasifikaci a hodnocení chování žáků a také volí vhodné a přiměřené způsoby získávání podkladů.

Výsledky vzdělávání žáka v základní škole speciální se hodnotí slovně.

Pro zjišťování úrovně žákových vědomostí a dovedností volí učitel takové formy a druhy zkoušení, které odpovídají schopnostem žáka a na něž nemá porucha negativní vliv. Vyučující klade důraz na ten druh projevu, ve kterém má žák předpoklady podávat lepší výkony. Při klasifikaci se nevychází z prostého počtu chyb, ale z počtu jevů, které žák zvládl.

Klasifikace byla provázena hodnocením, t.j. vyjádřením pozitivních stránek výkonu, objasněním podstaty neúspěchu, návodem, jak mezery a nedostatky překonávat.

Všechna navrhovaná pedagogická opatření se zásadně projednávají s rodiči (opatrovníky, s pověřenou osobou Domova PETRA) a jejich souhlasný či nesouhlasný názor je respektován.

V hodnocení se přístup vyučujícího zaměřuje na pozitivní výkony žáka a tím na podporu jeho poznávací motivace.

Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami se řídí vyhláškou č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání, pokud není zvláštním právním předpisem stanoveno jinak, dále vyhláškou č.73/2005 Sb. o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami.

4.13.2. Oblasti slovního hodnocení

1. Ovládnutí učiva předepsaného osnovami:

ovládá bezpečně

ovládá

podstatně ovládá

ovládá se značnými mezerami

neovládá

2. Úroveň aplikace vědomostí:

spolehlivě, uvědoměle užívá vědomostí a dovedností

dovede používat vědomosti a dovednosti, dopouští se drobných chyb

s pomocí řeší úkoly, překonává obtíže a odstraňuje chyby, jichž se dopouští

dělá podstatné chyby, nesnadno je překonává

praktické úkoly nedokáže splnit ani s pomocí učitele

3. Úroveň vyjadřování:

výstižné, poměrně přesné

celkem výstižné

nepřesné

vyjadřuje se s obtížemi

nesprávné i na návodné otázky

4. Úroveň myšlení:

pohotové, bystré, dobře chápe souvislosti

uvažuje celkem samostatně

menší samostatnost v myšlení

nesamostatné myšlení

odpovídá nesprávně i na návodné otázky

5. Píle a zájem o učení:

aktivní, učí se svědomitě a se zájmem

učí se svědomitě

k učení a práci nepotřebuje mnoho podnětů

malý zájem o učení, potřebuje stálé podněty

pomoc a pobízení k učení jsou neúčinné

6. Výběr nejčastějších znaků při slovním hodnocení:

Řeč: Vytríbená, stručná, bohatá, výrazná, spisovná, jasná, výstižná.

Paměť: Rychlost vštípení látky. Délka zapamatování. Rychlost vybavování. Kvalita obsahu zapamatované látky. Objektivní nebo subjektivní typ (zkresluje skutečnost).

Pozornost: Vytrvalost pozornosti. Délka a hloubka pozornosti.

City: Soucitnost s druhými. Citový vztah ke zvířatům a věcem. Hloubka, rychlost a trvalost citů. Estetické, intelektuální a etické city.

Temperament: Vzrušivost. Živost. Rychlost reakcí. Povahové ladění.

Zájmy: Bohatost zájmů. Kvalita zájmů. Trvalost zájmů.

Vztah k učení a k práci: Pečlivost. Zájem o učení. Zájem o manuální, duševní práci.

Vztah k učitelům: Příměst. Úslužnost. Ochota. Uctivost. Nebojácnost. Poslušnost. Spolupráce. Autorita.

Vztah k lidem a ke spolužákům: Společenskost. Ochota pomoci. Slušnost ve vystupování. Poddajnost. Ústupnost - neústupnost.

Důvěřivost. Soucitnost. Ohleduplnost. Spravedlivost. Neagresivní chování. Extroverze - introverze. Společenskost - uzavřenost. Rád - nerad se stýká s druhými. Uzavřenost - otevřenost.

Společenské způsoby a vystupování: Zdvořilost. Takt. Družnost. Milé vystupování. Ochota. Úslužnost. Osvojené návyky chování.

Zevnějšek. Čistotnost. Upravenost. Vkusnost. Skromnost-extrémnost zevnějšku.

Volní vlastnosti: Vytrvalost. Cílevědomost. Snaživost (píle). Neústupnost při překonávání překážek. Smysl pro povinnost. Zodpovědnost.

Plnění povinností. Dochvilnost. Samostatnost. Úkoly řeší samostatně. Smysl pro pořádek. Úklid vlastních věcí. Pečlivost při používání školních pomůcek. Pečlivost v úpravě sešitů a knih.

Ctižádost: Zvýšená - snížená. Přiměřená (zdravá). Sebehodnocení. Sebekritičnost. Přeceňuje se - podceňuje se. Nebojácnost. Není trémistou. Dovede oponovat názorům, s nimiž nesouhlasí. Statečnost.

Dominance: Chce řídit druhé. Chce organizovat. Panovačnost. Neústupnost - ústupnost. Kompromisnost. Tolerantnost. Chce být veden.

Mravní vlastnosti: Upřímnost. Pravdomluvnost. Otevřenost. Smysl pro pravdu. Smysl pro nestrannost. Dobré chování. Čestnost.

Zásadovost. Ukázněnost. Hrdost. Svědomí.

Sociální aktivita: Iniciativnost. Společenské akce. Průbojnost. Zapojení do diskusí. Hlásí se často při vyučování. Navrhuje nové věci.

Motorika: Pohybová obratnost celková. Jemná koordinace pohybů prstů a rukou (zručnost). Má rád ruční práce.

4.13.3. Hodnocení chování

Chování žáka ve speciální škole se nehodnotí.